

Kawaleria polska
1914 * 1921

MUZEUM OKRĘGOWE, Biała Podlaska 1989

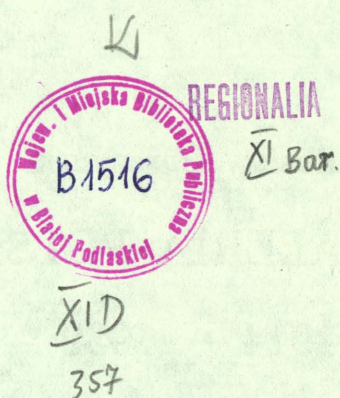
Mirosław Barczyński

KAWALERIA POLSKA

1914 — 1939

Część I: 1914 — 1921

Miejska Biblioteka Publiczna
Biała Podlaska

SOW ZSP "Alma-Press" Oddział Warszawa
Zam.164/88.Nakład 300 egz. A-9

FORMOWANIE I ODTWARZANIE PUŁKÓW JAZDY POLSKIEJ.

W historii Jazdy Polskiej w latach 1914-1920 możemy wyróżnić trzy okresy [1]:

- pierwszy; formowanie Pułków Jazdy, sierpień 1914 - styczeń 1919 r.
- drugi; odtwarzanie pułków i walka z wojskami zaborców na ziemiach polskich, listopad 1918 - 1920 r.
- trzeci; wojna radziecko-polska, 1919 - październik 1920 r.

Założnikiem Jazdy Polskiej było siedmiu ułanów z patrolu pod dowództwem Władysława Beliny-Prażmowskiego, który 2 sierpnia 1914 r. przekroczył granicę rosyjsko-austriacką. Na bazie patrolu (początkowo bez koni) konnego powstaje pluton jazdy, który szybko rozrasta się w szwadron i dywizjon ułanów I Brygady Legionów Polskich. Jednocześnie sformowane zostały 2 i 3 szwadrony, które tworzą Dywizjon Ułanów II Brygady Legionów Polskich. Dywizjon pod dowództwem rtm. Zbigniewa Dunin-Wąsowicza wstąpił się szarżą pod Rokitną w dniu 13 czerwca 1915 r. W końcu 1915 r. powstały 1 i 2 Pułk Ułanów Legionów Polskich na bazie Dywizjonów Jazdy I, II i III Brygady. Działalność bojową zakończyły: 1 Pułk Ułanów w lipcu 1917 r. za odmowę złożenia przysięgi został internowany, 2 Pułk Ułanów został w lutym 1918 r. rozwiązany, zaś żołnierze internowani.

Na ziemiach polskich zaboru rosyjskiego podjęto drugą inicjatywę sformowania Jazdy Polskiej. W styczniu 1915 r. powstał 1 Szwadron Ułanów pod dowództwem rtm. Henryka Budkowskiego, rozwinięty w 1 Dywizjon Ułanów. W lutym 1915 r. przemianowany na 104 i 105 Sotnie Konne Pospolitego Ruszenia. Dopiero po przewrocie lutym 1917 r. w Rosji powstał Pułk Ułanów Polskich, przemianowany 4 października 1917 r. na 1 Pułk Ułanów Krechowickich. Pułk ten wstąpił się walką 24 lipca 1917 r. pod Krechowcami, walcząc zwycięsko kolejno z oddziałami

trzech państwach zaborczych. W 1917 r. w wyniku przemian w Rosji carskiej żywiołowo powstają oddziały polskie, w tym szwadrony jazdy. W ramach I, II i III Korpusów Polskich w Rosji szwadrony jazdy zostają rozwinięte w Pułki Ułanów.

Na przełomie 1917/1918 r. we Francji w ramach Armii Polskiej pod dowództwem gen. Józefa Hallera, powstają związki Dywizjonów Szwoleżerów jako kawaleria dywizyjna. Sformowane zostały na bazie ochotników z Polonii i Polaków – jeńców z armii zaborczych. I grupa Szwadronów 1 Pułku Szwoleżerów weszła do walki w Lotaryngii w październiku 1918 r. w składzie 1 Dywizji Strzelców Polskich.

Po rozbrojeniu przez Niemców Korpusów Polskich, ośrodkiem tworzenia kawalerii jest 5 Dywizja Syberyjska w rejonie Omska. Na bazie 1 Szwadronu Ułanów, którego organizację rozpoczęto w czerwcu 1918 r., powstaje Pułk Ułanów o pełnym stanie liczebnym. Działał jako kawaleria dywizyjna do 10 stycznia 1920 r.

Po wybuchu Powstania Wielkopolskiego w grudniu 1918 r. powstaje Armia Wielkopolska. W ramach żywiołowo formowanych oddziałów powstańczych powstają szwadrony kawalerii. Rozkazem Dowództwa Głównego z dnia 14 stycznia 1919 r. zorganizowany zostaje 1 Pułk Ułanów Wielkopolskich. Na terenie Wielkopolski sformowano trzy pułki jazdy. Rozkazem dziennym Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego z dnia 23 stycznia 1920 r. pułki jazdy wielkopolskiej otrzymały ujednoliconą numerację: 1 Pułk Ułanów Wielkopolskich – 15 Pułk Ułanów, 2 Pułk Ułanów Wielkopolskich – 16 Pułk Ułanów i 3 Pułk Ułanów Wielkopolskich – 17 Pułk Ułanów.

W momencie odzyskania niepodległości natychmiast samorzutnie powstawały Pułki Jazdy Polskiej. Na bazie Pułków Ułanów Legionów Polskich powstały: 1 Pułk Ułanów odtworzony 5 listopada 1918 roku., 2 Pułk Ułanów odtworzony 2 listopada. W styczniu 1919 r. rozkazem Wodza Naczelnego Wojska Polskiego zostały przemianowane na 1 i 2 Pułk Szwoleżerów. Ułani legionowi sformowali trzy nowe pułki kawalerii: 7 Pułk Ułanów, 9 Pułk Ułanów

i 11 Pułk Ułanów. Na bazie pułków jazdy Korpusów Polskich w Rosji zostały odtworzone Pułki Ułanów, które zachowały dawną numerację. Zmieniono numerację tylko dla 7 Pułku Ułanów przemianowując na 12 Pułk Ułanów, zaś pułk jazdy 4 Dywizji Strzelców Polskich gen. Lucjana Żeligowskiego otrzymał numer 14 Pułku Ułanów.

W połowie 1919 r. w Wojsku Polskim powstały dwadzieścia cztery pułki jazdy liczące z formacjami zapasowymi około 16500 żołnierzy. Był to ogromny wysiłek nowopowstałego Państwa Polskiego. Od pierwszych dni Niepodległości pułki jazdy prowadzą ciężkie walki o utrzymanie granic Polski. Od grudnia 1918 r. odpierają ataki oddziałów ukraińskich. W walce wzięły udział szwadrony 6 i 14 Pułków Ułanów. W kwietniu 1919 r. przeprowadzono działania bojowe w celu odzyskania Wilna. W grupie operacyjnej wzięły udział szwadrony kawalerii w sile dziesięciu, zorganizowane w Brygadę Jazdy pod dowództwem ppłk Beliny-Prażmowskiego.

W trakcie działań wojennych w 1919 i 1920 r. organizowano doraźnie Brygady Kawalerii w sile trzech pułków w zależności od zadań. W 1920 r. w celu uzyskania większej efektywności Pułków Jazdy na kierunku operacyjnym i taktycznym, tworzone Dywizje Kawalerii. W trakcie odwrotu z Kijowa w celu działań osłonowych i opóźniających natarcie radzieckiej 1 Armii Konnej, stworzono Grupę Operacyjną Kawalerii. System brygadowo-dywizyjny wprowadzony został na stałe w strukturze organizacyjnej Kawalerii Polskiej.

W połowie 1919 r. zorganizowano kawalerię dywizyjną. Każda dywizja piechoty otrzymała dywizjon kawalerii, który spełniał rolę oddziału rozpoznawczego i ubezpieczenia pododdziałów piechoty.

W kwietniu 1920 r. strona polska przygotowała kontrdziałanie w celu uprzedzenia przeciwnika w zamierzonych działaniach ofensywnych na kierunku zachodnim. W wyprawie na Kijów kawaleria otrzymała zadanie: dalekimi zagonami likwidować próby zorganizowania obrony oraz niszczyć drogi aprowizacyjne przeciwnika. W tym celu użyto: Dywizję Kawalerii w sile

dwóch Brygad oraz dwie samodzielne Brygady Jazdy. Dywizja Kawalerii, która otrzymała rozkaz działania dalekim zagonem na Koziatyn, w dniu 27 kwietnia zdobywa ten węzeł kolejowy. W kierunku Malina uderza 7 Brygada Jazdy, a po jego zdobyciu uderza na Kijów, zdobyty 7 maja. 3 Brygada Jazdy działa na kierunku Zytomierza. Po zdobyciu Kijowa kawaleria spełniała zadania osłonowe, ubezpieczając główne siły.

W maju 1920 r. jednostki Rosji Radzieckiej rozpoczynają ofensywę z kierunku północnego, z uzupełniającym natarciem z południa 1 Armii Konnej pod dowództwem Budionnego. Dywizja Kawalerii została wycofana w celu utrzymania gotowości do przeciwuderzeń. W wyniku działań przeciwnika siły główne oraz Pułki Jazdy są zmuszone do odwrotu. Prowadząc działania opóźniające uderzenia brygad kozackich, Pułki Jazdy odnoszą lokalne zwycięstwa. Nowe działania przeciwnika na kierunku Dniepru zmuszają siły polskie do opuszczenia Kijowa i wycofania się na zachód. Użycie dużych związków kawalerii przez przeciwnika, uniemożliwia stronie polskiej utrzymanie stałego frontu. Następuje duży ubytek masy ludzkiej w Pułkach Jazdy biorących udział w walkach. W początku lipca 1920 r. strona polska przystąpiła do sformowania jazdy operacyjnej. W rejonie Zamościa stworzono Grupę Operacyjną Kawalerii w sile dwóch Dywizji Jazdy. Dywizja Jazdy liczyła po dwie trzypułkowe Brygady. Stany liczebne uzupełniono siłami ośrodków zapasowych. Jednocześnie powstało osiem nowych Pułków Jazdy noszących numery: pułki ochotnicze od 200 wzwyż, pułki rezerwowe od 100 wzwyż. W pierwszych dniach sierpnia 1920 r. Kawaleria Polska liczyła około 34000 żołnierzy.

Grupa Operacyjna Kawalerii w sile dwunastu Pułków Jazdy weszła do walki przeciwko nacierającej 1 Armii Konnej przeciwnika, starając się zmniejszyć impet natarcia i próbując go otoczyć. Jednak zmuszona została do cofnięcia się na linię Bugu. Dowódca 1 Armii Konnej Budionny, zmienił kierunek natarcia z Warszawy na Lwów. Pozwoliło to stronie polskiej przeprowadzić działania

lokalne na kierunku Zółkiew. Późniejsza zmiana kierunku natarcia ponownie na Warszawę, zakończyła się klęską 1 Armii Konnej pod Komarowem.

Na kierunku północnym walczyły 1 i 2 Brygada Jazdy, oraz od sierpnia świeżo sformowana 8 Brygada Jazdy w sile: 108, 115 Pułki Ułanów i 2 Pułk Ułanów. 8 Brygada Jazdy walczyła z radzieckim korpusem konnym Gaja z 4 Armii. W połowie sierpnia zdobyła Ciechanów, gdzie zniszczyła radiostację 4 Armii. Następnie wspólnie z 9 Brygadą weszła w skład "Dywizji Północnej". Dywizja osłaniała działania nad Wisłą z kierunku północnego. 4 Brygada Jazdy wzięła udział w manewrze z nad Wisły, a następnie w bitwie nad Niemnem.

W czasie, gdy armie Frontu Północnego i częściowo Środkowego prowadziły wytężony pościg za pobitym pod Warszawą nieprzyjacielem, położenie 3 Armii uległo znacznemu pogorszeniu. Armia Konna skoncentrowała się w dniach 24 i 25 sierpnia w rejonie Sokala w zamiarze podjęcia działań w kierunku Zamość - Lublin. Działania te miały na celu interwencję w bitwie pod Warszawą, odciążenie Frontu Zachodniego przez działania na skrzydło i tyły polskiej grupy uderzeniowej. Naczelne Dowództwo zaniepokojone wytwarzającym się położeniem, wydało zarządzenia zmierzające do wzmocnienia 3 Armii. Oprócz dywizji piechoty, skierowano Kubańską Brygadę Kawalerii i 214 Pułk Ułanów. Jednocześnie przyspieszono marsz Grupy Operacyjnej gen. Hallera z kierunku Lwowa w sile: 13 Dywizja Piechoty oraz 1 Dywizja Jazdy. 27 sierpnia 1 Armia Konna Budionnego rozpoczęła ruch w ogólnym kierunku na Tyszowce-Zamość. Wieczorem 28 sierpnia straż przednie 6 Dywizji Kawalerii pokazały się na przedpolu Zamościa. Budionny 29 sierpnia zamierzał maszerować na Krasnystaw, przy czym 4 i 14 Dywizje miały przejść na wschód od Zamościa, zaś 6 i 11 Dywizje przez miasto. Położenie załogi miasta nie było łatwe. Grupa Operacyjna gen. Hallera w dniu 29 sierpnia osiągnęła rejon Tyszowiec. 1 Dywizja Jazdy w sile: 1, 8, 9, 12, 14 Pułków Ułanów i 2 Pułku Szwoleżerów, w myśl rozkazu dowódcy Grupy Operacyjnej, w dniu 31

sierpnia prowadziła natarcie na kierunku Wolica Sniatycka - Cześniki. 7 Brygada Jazdy napotkała radziecką 11 Dywizję Kawalerii, rano 31 sierpnia w Wolicy Sniatyckiej i w pierwszej fazie bitwy ją odrzuciła. Przeciwnik przeszedł do kontruderzenia, pułki 7 Brygady odpierały szarżę. Dopiero wejście do walki 6 Brygady Jazdy przeważało szalę zwycięstwa na stronę polską. Szarża 1 Pułku Ułanów Krechowieckich przy pomocy 14 Pułku Ułanów Jazłowieckich zdobyła wzgórze 256. Dowódca 1 Dywizji Jazdy wydał rozkaz natarcia 6 Brygadą w kierunku Niewirków - Koniuchy, zaś 7 Brygada miała przejść w rejon Niewirkowa. Pojawienie się nowych sił przeciwnika około godziny 15, było zaskoczeniem dla Pułków Jazdy będących w marszu. Szarżującą w sile sześciu pułków radziecką 6 Dywizję Kawalerii, ostrzegają baterie Artylerii Konnej i 9 Pułk Ułanów z broni strzeleckiej i maszynowej. Do szarży rusza 8 Pułk Ułanów w sile 900 szabel przeciwko około 3000 szabel przeciwnika. W trakcie szarży z pomocą przychodzą szwadrony 1 Pułku Ułanów Krechowieckich, uderzając z tyłu. Druga faza bitwy zakończyła się zwycięsko dla Jazdy Polskiej. 1 Armia Konna Budionnego rozpoczęła odwrót na wschód, zaś oddziały polskie pościg.

Bitwa pod Komarowem była największą bitwą Kawalerii Polskiej i uważana jest za największą bitwę kawalerii w XX wieku. Po stronie polskiej walczyło sześć pułków jazdy, zaś po stronie przeciwnika dwie sześciopułkowe dywizje kawalerii.

Na początku października, po uzupełnieniu stanów liczebnych pułków jazdy, dowództwo polskie przystąpiło do przygotowania operacji bojowej - zagon na Korosteń. Zamierzano przeprowadzić dalekie rozpoznanie i zdeorganizowanie tyłów, w celu wymuszenia na Rosji Radzieckiej większej ustepliwości w rokowaniach ryskich. Wybrano węzeł kolejowy Korosteń, gdzie łączyło się pięć linii kolejowych. Rozpoczęte działania bojowe Korpusu Kawalerii, w sile dwóch Dywizji Jazdy po dwie trzy-pułkowe Brygady przyniosły powodzenie, węzeł kolejowy Korosteń został zdobyty. W drodze powrotnej Korpus

Kawalerii rozbiła 12 października 7 Dywizję Piechoty przeciwnika. Była to ostatnia duża operacja wojenna Kawalerii Polskiej w toczącej się wojnie.

SWIĘTO PUŁKOWE, GARNIZON, SZTANDAR I BARWA PUŁKU [2]

1 Pułk Ułanów Legionów Polskich

Święto pułkowe: 2 sierpnia - w rocznicę wymarszu "Siódemki" w 1914 r.

Garnizon: Pułk w okresie reorganizacji Legionów (XII 1916 - VIII 1917) stał w garnizonie "Wojciechowice" pod Ostrołęką.

Sztandar: nie posiadał.

1 Pułk Szwoleżerów im. Józefa Piłsudskiego

Święto pułkowe: 10 grudnia - w rocznicę pierwszej bitwy stoczonej pod Dołhobyczowem w 1918 r. Również obchodzono 2 sierpnia - w rocznicę wymarszu "Siódemki".

Garnizon: Warszawa

Sztandar pułkowy: Sztandar Pułk otrzymał 17 grudnia 1919 r. ofiarowany przez Komitet Obywatelski w Warszawie przy udziale miasta Częstochowy oraz Chełmszczyzny.

Opis: na lewej stronie na białym tle wizerunek Matki Boskiej Ostrobramskiej, pod nim napis "Tuum fac nec respice finem". Na prawej stronie materiał karmazynowy, pośrodku Orzeł Biały, nad nim napis "1 Pułk Szwoleżerów Józefa Piłsudskiego". Na drzewcu Srebrny Orzeł ozdobiony ryngrafem z Matką Boską - darem Częstochowy. Naokoło sztandaru srebrna frendzla. W dniu 2 października 1939 r. Sztandar zabezpieczony i oddany proboszczowi Parafii Zakrzówek pow. Kraśnik, został zakopany. W 1958 r. odkopany i przekazany do Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

Barwa: otok amarantowy z wypustką białą u góry i amarantową wokół denka. Proporczyki na lancach białe z amarantową wypustką w środku.

2 Pułk Szwoleżerów Rokitniańskich

Święto pułkowe: 13 czerwca - w rocznicę szarży pod Rokitną.

Garnizon: 1914 - 1917 r. - Kraków, Baranowicze, Mińsk Mazowiecki, Medyka, Synowódzko Wyzne. 1918 - 1920 r. - Kraków, Pruchna (Śląsk), Lipno koło Włocławka. 1921 - 1926 r. - Bielsko, szwadron zapasowy - Bielsko, potem Bochnia. 1926 - 1939 r. - Starogard, szwadron zapasowy - Włocławek.

Sztandar pułkowy: Pułk posiadał dwa Sztandary: a) pierwszy otrzymany w lipcu 1920 r. w darze od miasta Krakowa - zabezpieczony, odnaleziony został w 1973 r. pod Sochaczewem, b) 11 lipca 1934 r. miasto Kraków ofiarowało przepisowy Sztandar, wręczony Pułkowi przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polski - obecnie znajduje się w Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

Barwa: otok biały z amarantową wypustką. Proporczyki na lancach białe z amarantową wypustką.

3 Pułk Szwoleżerów Mazowieckich

im. Płk. Kozietulskiego

Święto pułkowe: 2 sierpnia - w rocznicę powołania 201 Pułku Szwoleżerów. W 1923 r. ze względów praktycznych zmieniono dzień (od czasu wymarszów na koncentrację pułków i manewry). Od 1930 r. za zgodą Ministerstwa Spraw Wojskowych, 8 maj stał się Świętem Pułkowym.

Garnizon: Od grudnia 1920 r. na leżu zimowym - Kupiszów na Wołyniu. Od marca 1921 r. - Płock, od sierpnia 1921 r. - Wołkowysk, szwadron zapasowy - Wołkowysk. Od maja 1922 r. - Suwałki, szwadron zapasowy - Grodno.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar 2 kwietnia 1922 r. ofiarowany przez Ziemię Płocką. Wręczał Naczelnik Państwa Marszałek Józef Piłsudski w Warszawie. Opis: na tabliczce głowicy "3 sz", na rogach płachty w laurowych wieńcach - strona prawa "P 3 S", strona lewa - herby Płocka. Obecnie znajduje się w

Institucie Generała Sikorskiego w Londynie.

Barwa: otok biały z ciemnożółtą wypustką. Proporzcyki na lancach białe z ciemnożółtą wypustką.

1 Pułk Ułanów Krechowickich

im. Płk. Bolesława Mościckiego

Święto pułkowe: w latach 1917 - 1926, 8 września - Narodziny Najświętszej Marii Panny patronki pułku. Od 1927 r. 24 lipca - w rocznicę bitwy pod Krechowcami. Garnizon: październik 1920 - marzec 1921r, rejon Łucka. Marzec 1921 - maj 1921 r. Hrubieszów, szwadron zapasowy - Tarnów. Od 15 maja 1921 r. Augustów, szwadron zapasowy - Białystok.

Sztandar pułkowy: za sztandar uznany został proporzec 2 szwadronu ofiarowany w lutym 1917 r. przez Polki Ziemi Mińskiej. W Czugujewie 5 kwietnia 1917 r. Pułk złożył na niego przysięgę wierności Rzeczypospolitej Polskiej. Opis: płat kwadratowy 66 x 66 cm. zszyty poziomo z dwóch pasów sukna; górnego amarantowego i dolnego białego. Na górnej połowie w odległości 19 cm. od drzewcowej krawędzi płatu, wyhaftowany srebrną nitką stylizowany orzeł o wymiarach 24 x 24 cm. w otwartej koronie na głowie. Wolne krawędzie płatu obszyte srebrnym galonem szerokości 20 mm. z zygzakiem oraz srebrną frendzlą długości 4 cm. Odwrotna strona płatu taka sama, lecz głowa orła zwrócona w lewo do drzewca zamiast w prawo. Sztandar przymocowany był do lancy z zawiązanym poniżej według tradycji temblakiem oficerskim, rosyjskim z braku polskiego. Dopiero wiosną 1918 r. temblak rosyjski zmieniono na polski. Obecnie w Institucie Generała Sikorskiego w Londynie.

Barwa: otok amarantowy. Proporzcyki na lancach amarantowo-białe.

2 Pułk Ułanów Grochowskich

im. Gen. Józefa Dwernickiego

Święto pułkowe: 26 sierpnia - dzień Matki Boskiej Częstochowskiej patronki Pułku widniejącej na Sztandarze.

Garnizon: październik 1920 - maj 1921 r. - Włodzimierz Wołyński, szwadron zapasowy od grudnia 1918 r. - Kalisz, Łuków, Tomaszów Lubelski, Staszów. Od maja 1921 r. - Suwałki, szwadron zapasowy od maja 1921 r. - Białystok.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar ofiarowany przez ludność Szepetówki w marcu 1918 r. Z tym Sztandarem wyruszył na wojnę. Przez Kowno Sztandar dotarł do Paryża.

Barwa: otok biały. Proporceyki na lancach białe - granatowe.

3 Pułk Ułanów Śląskich

Święto pułkowe: od 1922 - 1927 r. 16 października - w rocznicę wręczenia Sztandaru. Od 1928 r. do 1937 r. 23 września - w rocznicę zdobycia szturmem mostu na Niemnie pod Druskiennikami w 1920 r. Od 1938 r. 14 czerwca - w rocznicę zdobycia Łohiszyna i pierwszy bój całością Pułku w 1919 r.

Garnizon: 1917 - 1918 r. - Mozołów koło Złobina, Krasnyj Brzeg. Od 1918 r. - czerwiec 1919 r. - Warszawa, szwadron zapasowy do lipca 1919 r. - Warszawa. Czerwiec 1919 - 1922 r. - Brzeźnica pod Krakowem, Oświęcim, szwadron zapasowy w 1919 r. przejściowo Częstochowa, od 1919 - połowa 1921 r. Kalisz. Od lipca 1922 r. - Tarnowskie Góry, 3 szwadron od 1926 r. - Pszczyna. Szwadron zapasowy od połowy 1921 - 1924 r. - Warszawa, od 1924 r. - Bochnia.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar ofiarowany przez Radę Miejską Warszawy i został wręczony przez Marszałka Józefa Piłsudskiego 16 października 1921 r.

Barwa: otok złoty z dwiema złotymi wypustkami.

Proporczyki na lancach żółto-białe.

4 Pułk Ułanów Zaniemieńskich

Święto pułkowe: 9 lipca - w rocznicę największego zwycięstwa, rozbitcie pułków piechoty pod Hrebionką w 1920 r.

Garnizon: styczeń 1921 - październik 1922 r. - Parafianów, od października 1922 do 30 kwietnia 1927 r. - Podbrodzie, Nowoświęciany, Berezwech. Od maja 1927 r. Wilno. Szwadron zapasowy: 20 lutego 1919 - 2 sierpień 1920 r. - Białystok, od 9 sierpnia 1920 - połowa 1921 r. - Chojnice, połowa 1921 - połowa 1923 r. - Wilno. Od połowy 1923 r. - Wołkowysk.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar ufundowany przez społeczeństwo Ziemi Lidzkiej i Ejszyskiej w 1920 r. Wręczony został przez Marszałka Józefa Piłsudskiego 19 kwietnia 1922 r. w Wilnie (wcześniej nie mógł być wręczony wskutek działań wojennych). Jednocześnie Sztandary (proporce) posiadały 2 i 4 szwadrony.

Barwa: otok chabrowy. Proporczyki na lancach chabrowo-białe.

5 Pułk Ułanów Zasławskich

Święto pułkowe: 23 września - w rocznicę szarży pod Zasławiem w 1920 r.

Garnizon: od maja 1921 r. Ostrołęka.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar ofiarowany przez Koło Opieki 5 Pułku Ułanów, wręczony został 3 sierpnia 1919 r. Opis: prawa strona: pasowy krzyż na białym tle, w środku Orzeł Biały; lewa strona: taki sam krzyż, w środku napis "Bóg i Ojczyzna". W rogach cyfra "5" w wieńcach. Po lewej stronie napis wzdłuż drzewca "W pierwszą rocznicę bitwy pod Kaniowem 11 maja 1918 r. Koło Opieki". Zamiasz szarf dwie złote kście długości 6 - 7 cm., zwisające od grotu na białych jedwabnych

sznurach. Płat obramowany złotą frendzlą. W 1939 r. zakopany, obecnie znajduje się jako Votum w Częstochowie.

Barwa: otok karmazynowy z wypustkami, biała u góry i niebieską u dołu. Proporczyki na lancach trzy trójkąty: karmazynowy u góry, niebieski u dołu i biały z przodu.

6 Pułk Ułanów Kaniowskich

Święto pułkowe: 11 maja - w rocznicę szarży pod Kanio-
wem w 1918 r.

Garnizon: od 1921 r. Stanisławów, szwadron zapasowy -
Stanisławów.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar wręczony przez
Polski Komitet Obywatelski w Koszowatej pod Humanem w
1918 r. 1 szwadronowi. Służył on jako Sztandar do 1924
r., kiedy to Pułk otrzymał przepisowy Sztandar. Nowy
sztandar zakupiony został ze składek oficerów i
żołnierzy oraz ze sprzedaży złotej trąbki. Wręczony
został we wrześniu 1924 r. Zakopany po kapitulacji
Warszawy, nie został dotychczas odnaleziony.

Barwa: otok błękitny. Proporczyki na lancach błękitne z
białą wypustką w środku.

7 Pułk Ułanów Lubelskich

im. Gen. Kazimierza Sosnkowskiego

Święto pułkowe: 23 marca - w rocznicę dekoracji Sztan-
daru Orderem Virtuti Militari V klasy.

Garnizon: 1 listopad - 22 listopad 1918 r. - Lublin, od
23 listopada do 18 grudnia 1918 r. - Kraśnik. Od 19
grudnia 1918 r. do 26 lutego 1919 r. - Warszawa, od
marca 1919 r. do 30 marca 1921 r. - Kraśnik. 1 kwietnia
1921 r. - 18 czerwca 1921 r. - Przasnysz. Od 21 czerwca
1921 r. Mińsk Mazowiecki. Szwadron zapasowy od
listopada 1918 r. Lublin, Ostrołęka, Mińsk Mazowiecki,
Ciechanów, Gniezno, Przasnysz. Od czerwca 1921 r. Mińsk

Mazowiecki.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar ufundowany przez społeczeństwo Ziemi Lubelskiej. Wręczony został 22 marca 1921 r. Sztandar nieprzepisowy został zatwierdzony. Opis: drzewce przepisowe, płat Sztandaru przytwierdzało do drzewca 6 gwoździ z wyrytymi na nich nazwami i datami najważniejszych pól bitewnych Pułku. Płat: wymiary 100 x 100 cm., obszyty z trzech stron złotą frendzlą. Strona prawa: na białym adamaszkowym bławacie wyhaftowany wizerunek Chrystusa siedzącego na obłoku, z widocznym sercem. Napisy haftowane złotymi nićmi - u góry "Oto serce, które nas tak bardzo umiłowało", u dołu "Dar Ziemi Lubelskiej". W lewym rogu herb Ziemi Lubelskiej - jelen skaczący w prawo. Strona lewa: na czerwonym adamaszkowym bławacie biały krzyż; po rogach cyfry "7" w wieńcach laurowych. W środkowym wieńcu napis "Honor i Ojczyzna". Zakopany w rejonie Mińska Mazowieckiego, w 1955 r. został przekazany do Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

Barwa: otok amarantowy. Proporczyki na lancach amarantowe z białym trójkątem.

8 Pułk Ułanów

im. Księcia Józefa Poniatowskiego

Święto pułkowe: 19 marca - w dzień imienin Patrona Pułku.

Garnizon: listopad 1918 r. - marzec 1939 r. Rakowice koło Krakowa, dodatkowo od maja 1921 r. koszary w Kobierzynie. Od marca 1939 r. Zakrzówek (Kobierzyna).

Sztandar pułkowy: Pułk posiadał dwa Sztandary; a) nieprzepisowy ofiarowany przez matki i żony oficerów Pułku. Został wręczony w kwietniu 1920 r. Opis: wymiary 70 x 70 cm. Na prawym płacie Orzeł Biały na amarantowym tle, na lewym Matka Boska Częstochowska na srebrnej tańczy na tle amarantowym. Po stronie orła widniał napis "Honor i Ojczyzna", na odwrocie "Księcia Józefa Poniatowskiego "8 P. Ułanów", b) w 1935 r. Pułk otrzy-

mał Sztandar przepisowy.

Barwa: otok słonecznikowy. Proporczyki na lancach słonecznikowe.

9 Pułk Ułanów Małopolskich

Święto pułkowe: 31 sierpnia - w rocznicę bitwy pod Komarowem w 1920 r.

Garnizon: 1 listopad 1918 - listopad 1920 r. - Dębica, od listopada 1920 do lutego 1921 r. - Nowiny pod Chełmem. Luty 1921 - 1923 r. - Żółkiew, 1923 - 1929 r. - szwadronami: Brody, Tarnopol, Czortków i Trembowla. Od 1929 r. - Trembowla, szwadron zapasowy: 1 listopada 1918 - 1923 r. - Dębica, od 1923 r. - początkowo w Brzeżanach, na stałe w Stanisławowie.

Sztandar pułkowy: Pułk posiadał dwa Sztandary: a) ofiarowany w 1919 r. przez obywateli miasta Zawiercia - nieprzepisowy, b) przepisowy ofiarowany przez obywateli Ziemi Drohobyckiej w dowód wdzięczności za uwolnienie miasta z rąk ukraińskich 19 maja 1919 r. Wręczony został delegacji Pułku w Drohobyczu w maju 1920 r. Dołączył do Pułku w rejonie Chełma w listopadzie 1920 r. Spłonął w Warszawie w 1944 r.

Barwa: otok amarantowy z białą wypustką u góry. Proporczyki na lancach amarantowe u góry, białe u dołu, z dwoma żyłkami po środku: białą u góry, amarantową u dołu.

10 Pułk Ułanów Litewskich

Święto pułkowe: 8 maja - w rocznicę osiągnięcia rzeki Dniepr.

Garnizon: od września 1922 r. Białystok.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar ofiarowany przez Julię hr. Potocką w dniu 4 listopada 1920 r. w miejscowości Parafianowo. Sztandar nieprzepisowy został zatwierdzony ze względu na tradycje. Obecnie znajduje

się w Instytucie Generała Sikorskiego w Londynie.
Barwa: otok amarantowy z białą wypustką. Proporczyki na
lancach amarantowo-białe z biało-granatową wypustką.

11 Pułk Ułanów Legionowych im. Marszałka Rydz-Smigłego

Święto pułkowe: 19 kwietnia - w rocznicę zdobycia
Wilna.

Garnizon: od czerwca 1921 r. Ciechanów, od 1938 r. je-
den szwadron w Przasnyszu, szwadron zapasowy -
Ciechanów.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar ofiarowany
przez miasto Wilno. Opis: na białym adamaszku złotem
haftowana Matka Boska Ostrobramska i napis "Swoim
Obrońcom wdzięczne Wilno 19 kwietnia 1919". Na odwrocie
na amarantowym adamaszku srebrem haftowane Orzeł Biały
i Pogoń Litewska oraz napis "Honor i Ojczyzna". Na
szarfach wyhaftowane nazwy bojów Pułku. Zakopany w 1939
r., odnaleziony w 1960 r. Obecnie znajduje się w Muzeum
Wojska Polskiego w Warszawie.

Barwa: otok biały (na rogatywkach). Proporczyki na
lancach amarantowe z białą wypustką w środku.

12 Pułk Ułanów Podolskich

Święto pułkowe: 14 stycznia - w rocznicę przemianowania
Chorągwi Kirasjerów Polskich na Pułk Ułanów i wydania
pierwszego rozkazu. Od 1925 r. 7 maja - w rocznicę wrę-
czenia pierwszego Sztandaru.

Garnizon: do marca 1921 r. - Łuck, marzec - czerwiec
1921 r. - Zamość. Od czerwca 1921 r. - Białokrynica pod
Krzemieńcem. Szwadron zapasowy do 1938 r. - Zamość,
następnie przy Pułku.

Sztandar pułkowy: Pułk posiadał dwa Sztandary: a) wrę-
czony 7 maja 1919 r. ufundowany przez Władysława Brzo-
zowskiego. Opis: prawa strona płatu karmazynowa z

wyhaftowanym srebrnym orłem w środku, korona złota bez krzyża. Pod orłem dwie skrzyżowane gałązki dębu i lauru. Lewa strona biała z wizerunkiem cudownego obrazu Matki Boskiej Berdyczowskiej. Na stronie tej napis "Z Bogiem i za Ojczyznę". Brzegi płatu obszyte srebrną taśmą. Płat o wymiarach 100 x 100 cm., b) 2 lutego 1923 r. Pułk otrzymał przepisowy Sztandar ufundowany przez oficera pułku por. Michała Grocholskiego. W 1939 r. 19 września Sztandar został spalony na Wołyniu. Barwa: otok amarantowy z wypustką granatową u góry. Proporczyki na lancach amarantowo-granatowe z białą wypustką w środku.

13 Pułk Ułanów Wileńskich

Święto pułkowe: 25 lipca - w rocznicę boju pod Janowem. Garnizon: 1918 - 1920 r. - Wilno, 1921 - 1922 r. - rejon miejscowości Głębokie. Od 1922 r. - Nowowilejka. Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar w sierpniu 1919 r., ofiarowany przez obywateli Ziemi Wileńskiej w Wilnie, wręczony został delegacji Pułku przybyłej z frontu. Sztandar został zakopany 27 września 1939 r. Barwa: otok różowomalinowy. Proporczyki na lancach różowomalinowe z niebieską wypustką w środku.

14 Pułk Ułanów Jazłowieckich

Święto pułkowe: 8 grudnia - święto Matki Boskiej Jazłowieckiej. Od 1925 r. 11 lipca - w rocznicę bitwy pod Jazłowem.

Garnizon: połowa 1920 - marzec 1921 r. - rejon Łucka, od marca do kwietnia 1921 r. - Tomaszów Lubelski. Od kwietnia do listopada 1921 r. - Kołomyja. Od listopada 1921 r. - Lwów, szwadron zapasowy od września 1919 - Lwów.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar ofiarowany przez wychowanki SS Niepokalanek w Jazłowcu. Wręczony

został przez Marszałka Józefa Piłsudskiego 21 marca 1921 r. Opis: płat z adamaszku pasowo-amarantowego i białego, ma w białym centrum prawej strony haftowany kolorowymi jedwabnymi nici wizerunek Matki Boskiej Jazłowieckiej. Znajduje się on na białym tle otoczonym złotym wieńcem laurowym. W czterech rogach płatu znajdują się liczby "14" w takich samych wieńcach. Na odwrotnej stronie widnieje napis "Honor i Ojczyzna" w takimże wieńcu. Obecnie znajduje się w Instytucie Generała Sikorskiego w Londynie. Barwa: otok złoty z białą wypustką wokół denka. Proporczyki na lancach złote z białą wypustką w środku.

15 Pułk Ułanów Poznańskich

Święto pułkowe: 23 kwietnia - w rocznicę dekoracji Sztandaru Orderem Virtuti Militari V klasy.

Garnizon: od stycznia 1919 r. - Poznań.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar 28 lipca 1919 r. ufundowany przez Poznanianki z "Ogniska Żołnierza Polskiego". Wręczony został przez gen. Dowbór-Muśnickiego. Opis: na płacie Sztandaru o wymiarach 82 x 52 cm. orzeł piastowski na tle karmazynowym. Obok niego w lewym górnym rogu herb miasta Poznania. W lewym rogu dolnym wyszywane litery "1 P. U. W." W prawym dolnym rogu, w wieńcu laurowym "9.1.1919" - data wymarszu na bój pod Rumarzewem. Na odwrocie wizerunek Matki Boskiej Częstochowskiej na białym tle. Nad wizerunkiem napis poziomy "Ku Chwale Ojczyzny". Obecnie znajduje się w Wielkopolskim Muzeum Wojska w Poznaniu.

Barwa: otok czerwony. Proporczyki na lancach biało-karmazynowe.

16 Pułk Ułanów Wielkopolskich

im. Gen. Gustawa Orlicz-Dreszera

Święto pułkowe: 26 lipca - w rocznicę boju pod Szczu-

rowicami w 1920 r.

Garnizon: sierpień 1919 - 28 stycznia 1920 r. - Biedrusko koło Poznania. Od 29 stycznia 1920 r. - Bydgoszcz. Szwadron zapasowy Bydgoszcz.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar ofiarowany przez Koło Ziemianek Wielkopolskich w dniu 18 listopada 1919 r. w Poznaniu. Zakopany w 1939 r. , odkopany w 1959 r. Obecnie znajduje się w Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

Barwa: otok biały z pasową wypustką, od 1922 r. otok biały jednolity. Proporczyki na lancach granatowo-białe z pasową wypustką.

17 Pułk Ułanów Wielkopolskich im. Króla Bolesława Chrobrego

Święto pułkowe: 6 stycznia - w rocznicę powstania Pułku. Od 1923 r. 7 maja - w rocznicę wkroczenia do Kijowa w 1920 r.

Garnizon: luty 1919 - 1921 r. - Gniezno. Od 1921 r. - Łeszno, szwadron zapasowy - Poznań.

Sztandar pułkowy: Pułk posiadał dwa Sztandary; a) ofiarowany przez społeczeństwo powiatów gnieźnieńskiego i wrzesińskiego. Sztandar został wręczony Pułkowi w marcu 1919 r. przez gen. Dowbór-Muśnickiego. Opis: prawa strona pośrodku Matka Boska Częstochowska i nad Nią napis "Pod Twoją obronę uciekamy się". W dolnym lewym rogu "3 P", pod wizerunkiem "1919", w dolnym prawym rogu "U W". Całość na żółtym tle. Lewa strona: na maltańskim Krzyżu koloru czerwonego, w żółtym tle wyhaftowany srebrem Orzeł Piastowski, pod nim wyhaftowane półkole z liści laurowych. Sztandar został w 1939 r. przekazany do Muzeum Wojska. b) 20 maja 1939 r. Pułk otrzymał przepisowy Sztandar. Opis: w prawym górnym rogu na tarczy wizerunek św. Jerzego. W prawym dolnym rogu na tarczy herb miasta Gniezna. Na górnym ramieniu krzyża maltańskiego napis "Malin 26. 4. 1920", na dolnym ramieniu krzyża napis "Kijów 7. 5. 1920", na lewym

ramieniu krzyża napis "Dniepr 1-3. 6. 1920" "Starosielce 14. 6. 1920". Na prawym ramieniu napis "Rudnia - Kowanka 2-3. 7. 1920". Obecnie Sztandar znajduje się w Wielkopolskim Muzeum Wojska w Poznaniu. Barwa: otok złoty. Proporczyki na lancach biało-złote z pasową wypustką.

18 Pułk Ułanów Pomorskich

Święto pułkowe: 29 maja - w rocznicę wyjścia I Dywizjonu Pułku na front.

Garnizon: lipiec 1919 - styczeń 1920 r. - Poznań, od 16 stycznia 1920 - 1926 r. - Toruń. Od 1926 r. - Grudziądz, szwadron zapasowy - Toruń.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar 29 maja 1923 r. ufundowany przez społeczeństwo pomorskie. Opis: wymiary przepisowe. Na pierwszej stronie płatu Orzeł Biały, na odwrocie Matka Boska Częstochowska. Zakopany w 1939 r.

Barwa: otok jasnoniebieski. Proporczyki na lancach biało-jasnoniebieskie z czerwoną wypustką.

19 Pułk Ułanów Wołyńskich

im. Gen. Edmunda Różyckiego

Święto pułkowe: 19 sierpnia - w rocznicę krwawej i zwycięskiej bitwy pod Frankopolem i Skrzyszowem w 1920 r.

Garnizon: 23 wrzesień - 11 grudzień 1920 r. - rejon Radzyń Podlaski - Międzyrzec, od 12 grudnia 1920 r. - marzec 1922 r. - Głębokie. Od marca 1922 r. - Ostroń.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar przepisowy ufundowany przez społeczeństwo Wołynia, wręczony został 6 sierpnia 1924 r. Odesłany do Ośrodka Zapasowego w Hrubieszowie. Prawdopodobnie dotarł na Wołyń, dalsze losy nieznane.

Barwa: otok granatowy, Proporczyki na lancach granatowe z białym trójkątem.

20 Pułk Ułanów

im. Króla Jana III Sobieskiego

Święto pułkowe: 15 września - w rocznicę szarży pod Biskupicami w 1920 r., od 1926 r. 24 czerwca - w dzień imienin Patrona Pułku.

Garnizon: od 1921 r. - Rzeszów, szwadron zapasowy - Rzeszów.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar jako dar Ziemi Rzeszowskiej i Ropczyckiej wręczony 11 października 1921 r. w Rzeszowie. Oryginał ulega zniszczeniu na skutek pożaru. Kopia Sztandaru ukryta podczas okupacji, oddana w 1965 r. do Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

Barwa: otok amarantowy. Proporczyki na lancach amarantowe z wypustką granatowo-białą.

21 Pułk Ułanów Nadwiślańskich

Święto pułkowe: pierwsza niedziela przed świętem Matki Boskiej Nieustającej Pomocy Patronki Pułku. Od 1922 r. 15 czerwca - w rocznicę wręczenia Sztandaru.

Garnizon: od 4 października 1921 r. - Równe, szwadron zapasowy - Łuck.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał przepisowy Sztandar ufundowany przez ziemiaństwo wołyńskie i obywateli miasta Równe. Wręczony został 15 czerwca 1924 r. Odesłany do Ośrodka Zapasowego w Hrubieszowie, dalsze losy nieznane.

Barwa: otok turkusowy. Proporczyki na lancach turkusowe z wypustką żółto-białą.

22 Pułk Ułanów Podkarpackich

Święto pułkowe: 19 sierpnia - w rocznicę boju pod Skrochowem, później 22 czerwca.

Garnizon: listopad 1920 - czerwiec 1924 r. - Przemyśl i okoliczne miasteczka. Od czerwca 1924 r. - Brody, szwa-

dron zapasowy - Złoczów.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar przepisowy. Opis: na prawej stronie posiada Orła Białego, otoczonego złotym wieńcem, w czterech rogach monogramy Pułku okolone wawrzynem. Na lewej stronie w środku napis "Honor i Ojczyzna" otoczony wieńcem laurowym, w rogach herby Lwowa z napisem "209 Pułk Ułanów Podkarpackich 23. 7. 1923" i Lublina z napisem "212 Pułk Ułanów Lubelskich 25. 7. 1920". U dołu: emblemat górniczy (dwa skrzyżowane młotki i śruba wiertnicza w środku) oraz napis "22 Pułk Ułanów 10. 1. 1921" oraz wyhaftowany wizerunek św. Barbary patronki górników i napis "Rok 1920". Sztandar został spalony w rejonie Raszyn - Włochy pod Warszawą. Barwa: otok biały. Proporczyki na lancach białe z czerwonym trójkątem.

23 Pułk Ułanów Grodzieńskich

Święto pułkowe: 1 czerwca - w rocznicę powstania Pułku w 1921 r.
Garnizon: 24 listopad 1920 - 3 luty 1921 r. - Grodno, wiosna - jesień 1921 r. wsie: Wielka Rzesza, Strzelczuki i Mejszagoły. Od jesieni 1921 do kwietnia 1927 r. - Wilno. Kwiecień 1927 - 1931 r. - szwadronami: Podbrodzie, Nowe Święciany, Berezowce koło Podbrodzia i Biały Dwór. Od 1931 - 1935 r. - Podbrodzie, dwa szwadrony: Biały Dwór i Nowe Święciany, od 1935 r. - Postawy, szwadron zapasowy - Grodno.
Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar ufundowany przez obywateli Ziemi Grodzieńskiej, został wręczony w Wilnie dnia 13 sierpnia 1922 r. Sztandar przepisowy, towarzyszył Pułkowi na wojnie, dalsze losy nieznane.
Barwa: otok pomarańczowy z białą wypustką u góry. Proporczyki na lancach pomarańczowo-białe z wypustką białą pomarańczową w środku.

24 Pułk Ułanów im. Hetmana Wielkiego Koronnego Stanisława Żółkiewskiego

Święto pułkowe: 21 września - w rocznicę bitwy 214 Pułku Ułanów Armii Ochotniczej pod Stepaniem w 1920 r., później 6 lipca w rocznicę sformowania Pułku.

Garnizon: grudzień 1920 - 20 luty 1921 r. - Żółkiew, od 20 lutego do 21 lipca 1921 r. - Dębica. Od 21 lipca - 4 grudnia 1921 r. - szwadronami: Staszów i Pińczów. Od 4 grudnia 1921 r. - 4 kwietnia 1922 r. - szwadronami: Staszów, Jarosław. Od 4 kwietnia 1922 r. - Kraśnik.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar 30 kwietnia 1923 r. ufundowany z inicjatywy płk Tadeusza Żółkiewskiego i wachmistrza Lecha Pierożyńskiego przez ochotników 214 Pułku Ułanów Armii Ochotniczej. Na lewej stronie płatu odznaki 214 Pułku Ułanów Armii Ochotniczej. W 1939 r. przewieziony przez Węgry do Francji. Obecnie znajduje się w Instytucie Generała Sikorskiego w Londynie.

Barwa: otok biały, od 1937 r. czarny beret. Proporczyki na lancach białe z żółtą wypustką w środku.

25 Pułk Ułanów Wielkopolskich

Święto pułkowe: 19 lipca - w rocznicę powstania Pułku.

Garnizon: lipiec 1920 - 1921 r. - Kalisz, od 1921 do 1924 r. - okolice Nowogrodka. Od 1924 r. - Prużany, szwadron zapasowy - Łuków.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar ufundowany przez oficerów pod przewodnictwem płk Erazma Stablewskiego. Wręczony został 29 kwietnia 1923 r. w Nowogrodku. 28 września 1939 r. został zakopany na skraju lasu wsi Pnikut.

Barwa: otok czerwony. Proporczyki na lancach biało-karmazynowe z niebieską wypustką w środku.

26 Pułk Ułanów Wielkopolskich
im. Hetmana Wielkiego Litewskiego
Jana Karola Chodkiewicza

Święto pułkowe: 18 sierpnia - w rocznicę boju o Brodnicę w 1920 r.

Garnizon: luty - grudzień 1921 r. - Leszno, od grudnia 1921 do 1924 r. - Horodzieje, Zawisze, Użanka Mała, Użanka Duża. Od 1924 r. - Baranowicze, szwadron zapasowy - Łuków.

Sztandar pułkowy: Pułk posiadał dwa Sztandary; a) nieprzepisowy ufundowany i wręczony 14 września 1920 r. przez Komitet Pań miasta Poznania - ówczesnemu 1 Pułkowi Ochotniczemu Jazdy Wielkopolskiej nr 215, w 1939 r. przekazany do Muzeum Wojska. b) w 1925 r. Pułk otrzymał przepisowy Sztandar ufundowany przez ochotników 215 Pułku Ułanów z byłym dowódcą płk Ignacym Mielżyńskim na czele. Został spalony 15 września 1939 r.

Barwa: otok różowy z białą wypustką u góry do (1926 r). Proporczyki na lancach różowo-białe z wypustką chabrową (do 1927 r. wypustki były niebieskie) w środku.

27 Pułk Ułanów im. Króla Stefana Batorego

Święto pułkowe: 8 sierpnia - w rocznicę bitwy pod Cieszanowem, od 1934 r. (lub 1933 r.) 27 lipca w rocznicę powstania Pułku.

Garnizon: 18 luty - 19 sierpień 1921 r. - Włocławek. Od 19 sierpnia - Nieśwież, szwadron zapasowy - Bielsk Podlaski.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar przepisowy ufundowany przez ochotników 203 Pułku Ułanów. Wręczony został 1921 r. przez Prezesa Koła Pułkowego pana Morysińskiego.

Barwa: otok żółty. Proporczyki na lancach żółto-białe z białą-niebieską wypustką w środku.

1 Pułk Strzelców Konnych

Święto pułkowe: 9 maja - w rocznicę przekroczenia granic Polski w Zbąszyniu przez III Dywizjon Szwoleżerów Armii Polskiej we Francji.

Garnizon: od grudnia 1922 r. - Garwolin.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał Sztandar przepisowy ufundowany przez społeczeństwo powiatu garwolińskiego. Wręczony został 4 maja 1924 r. w Garwolinie. Zakopany ok. 25 września 1939 r. w lasach janowskich, znaleziony w początkach lat 70-tych.

Barwa: otok amarantowy. Proporczyki na lancach zielono-amarantowe.

2 Pułk Strzelców Konnych

Święto pułkowe: 14 lipca - w rocznicę powstania Kadry Kawalerii Polskiej we Francji.

Garnizon: od 1920 r. - Hrubieszów.

Sztandar pułkowy: Pułk posiadał dwa Sztandary; a) ufundowany przez miasto Paryż dla Grupy Szwadronów I Pułku Szwoleżerów w maju 1918 r. Opis: płat amarantowy z Orłem Białym i napisem "Pułk Lekkiej Jazdy". Wręczony został 22 czerwca 1918 r. przez Prezydenta Francji. W 1925 r. został złożony w muzeum pułkowym. b) 14 lipca 1925 r. Pułk otrzymał przepisowy Sztandar ufundowany przez społeczeństwo Ziemi Hrubieszowskiej. Został ukryty podczas okupacji, prawdopodobnie znajduje się w rękach prywatnych.

Barwa: otok amarantowy. Proporczyki na lancach zielono-amarantowe z chabrową wypustką w środku.

3 Pułk Strzelców Konnych

im. Hetmana Polnego Koronnego

Stefana Czarnieckiego

Święto pułkowe: 27 kwietnia - w rocznicę połączenia się

szwadronów Pułku.

Garnizon: listopad 1921 - 8 grudzień 1922 r. - Białystok. Od 8 grudnia 1922 r. Wołkowysk, szwadron zapasowy - Wołkowysk.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał przepisowy Sztandar ofiarowany przez ziemiaństwo powiatu pińczowskiego w 1921 r. Wręczony został 27 kwietnia 1923 r. w Wołkowysku. Zakopany 5 października 1939 r., odnaleziony 5 lipca 1980 r. w lesie w majątku Bispinów.

Barwa: otok amarantowy. Proporczyki na lancach zielono-amarantowe z żółtą wypustką w środku.

4 Pułk Strzelców Konnych Ziemi Łęczyckiej

Święto pułkowe: 23 maja - w rocznicę wręczenia Pułkowi pierwszego Sztandaru.

Garnizon: wrzesień 1921 - 4 listopad 1921 r. - Zgierz. Od 4 listopada 1921 r. - Płock, szwadron zapasowy - Płock.

Sztandar pułkowy: Pułk posiadał dwa Sztandary; a) nieprzepisowy ufundowany przez obywatelstwo Ziemi Łęczyckiej. Wręczony został 23 maja 1920 r. Od 1938 r. w muzeum pułkowym, spalony w 1940 r. w Lubelskiem. b) przepisowy, wręczony 5 maja 1938 r. w Płocku. Od 23 września 1939 r. w rękach ludności cywilnej pod Lubaczowem. Dalsze losy nieznane.

Barwa: otok amarantowy. Proporczyki na lancach zielono-amarantowe z białą wypustką w środku.

5 Pułk Strzelców Konnych

Święto pułkowe: 9 czerwca - w rocznicę wkroczenia do Kijowa w 1920 r.

Garnizon: od 1 sierpnia 1921 r. - Tarnów.

Sztandar pułkowy: Pułk posiadał dwa Sztandary; a) Sztandar 2 szwadronu, uznany był za Sztandar Pułku do 16 września 1923 r. Ufundowany został przez organizatora

szwadronu rotmistrza Ludwika Newelskiego. b) 16 września 1923 r. Pułk otrzymał przepisowy Sztandar ofiarowany przez księcia Romana Sanguszkę. Sztandar ewakuowany do Brodów. [3]

Barwa: otok biały. Proporczyki na lancach zielono-białe z amarantową wypustką w środku.

**6 Pułk Strzelców Konnych
im. Hetmana Wielkiego Koronnego
Stanisława Żółkiewskiego**

Święto pułkowe: 20 maja - w rocznicę wyruszenia na front w Szampanii w 1918 r.

Garnizon: od lipca 1921 r. - Żółkiew, szwadron zapasowy - Żółkiew.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał przepisowy Sztandar ufundowany przez obywateli powiatów: żółkiewskiego, rawskiego i sokalskiego, wręczony 11 października 1925 r. w Żółkwi. 23 września 1939 r. ukryty został we wsi Zarzecze pod Rzeszowem, odnaleziony w 1959 r. Obecnie w Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

Barwa: otok biały. Proporczyki na lancach zielono-białe.

7 Pułk Strzelców Konnych Wielkopolskich

Święto pułkowe: 29 lipca - w rocznicę wymarszu I Dywizjonu na front.

Garnizon: Do 28 października 1920 r. - Grudziądz, od listopada 1920 do stycznia 1921 r. - Leszno. Luty - wrzesień 1921 r. - Inowrocław. Od października 1921 do jesieni 1937 r. - Poznań. Od jesieni 1937 r. - Biedrusko, szwadron zapasowy - Biedrusko koło Poznania. Sztandar pułkowy: Pułk posiadał dwa Sztandary; a) nieprzepisowy ufundowany w grudniu 1920 r. przez "Ognisko Koła Pań" w Grudziądzu. Wręczony został Pułkowi w Lesznie w 1921 r. b) przepisowy ufundowany przez Polo-

nię Amerykańską. Wręczenia dokonał ks. kanonik dr Stanisław Kruczek w Poznaniu 2 sierpnia 1936 r. W 1939 r. ukryty, w 1949 r. przekazany do Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

Barwa: otok oliwkowy do 1927 r., później biały. Proporczyki na lancach zielono-białe z żółtą wypustką w środku.

8 Pułk Strzelców Konnych

Święto pułkowe: 12 czerwca - w rocznicę ufundowania Pułkowi Sztandaru.

Garnizon: Wrzesień 1921 - listopad 1922 r. - Włocławek. Od listopada 1922 r. Chełmno, szwadron zapasowy od września 1921 r. - Włocławek.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał przepisowy Sztandar ufundowany 12 czerwca 1924 r. przez społeczeństwo powiatu chełmińskiego. Wręczony został 4 sierpnia 1924 r. 23 września 1939 r. ukryty we wsi Niemirówek. Od 1967 r. znajduje się w Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

Barwa: otok biały (od 1927 r.). Proporczyki na lancach zielono-białe z chabrową wypustką w środku.

9 Pułk Strzelców Konnych

im. Gen. Kazimierza Pułaskiego

Święto pułkowe: 16 października - w rocznicę ukazania się pierwszego rozkazu dziennego Pułku. Od 1934 r. 29 czerwca - w rocznicę walk stoczonych w 1920 r.

Garnizon: 10 październik 1921 - 8 listopad 1922 r. Hrubieszów, od listopada 1922 do maja 1924 r. - Włodawa. Od 24 maja 1924 r. - Grajewo, szwadron zapasowy od 1924 r. - Białystok.

Sztandar pułkowy: Pułk otrzymał przepisowy Sztandar ufundowany przez ziemian powiatów: Szczuczyn i Kolno. Wręczony został 26 września 1928 r. w Grajewie. W 1939 r. Sztandar przez Litwę dotarł do Francji. Obecnie

znajduje się w Instytucie Generała Sikorskiego w Londynie.

Barwa: otok złoty (od 1927 r.). Proporczyki na lancach zielono-zółtosłonecznikowe z amarantową wypustką w środku.

10 Pułk Strzelców Konnych

Święto pułkowe: 29 kwietnia - w rocznicę przekroczenia granicy Polski w Zbąszyniu przez II Dywizjon 1 Pułku Szwoleżerów Armii Polskiej we Francji w 1919 r.

Garnizon: od 1921 r. - Łańcut.

Sztandar pułkowy: Pułk posiadał dwa Sztandary a) nie-przepisowy wręczony jesienią 1919 r. II Dywizjonowi 4 Pułku Strzelców Konnych. Opis: strona prawa: na czerwonym tle srebrny napis "Wojsko Polskie" (w dwuwierszu), strona lewa: srebrny napis "1-szy Pułk Szwoleżerów" (w dwuwierszu), pośrodku Orzeł. b) przepisowy, wręczony 29 kwietnia 1923 r. w Łańcucie. Ufundowany przez obywateli powiatu łańcuckiego. Opis: prawa strona Orzeł Biały, lewa strona: Matka Boska Leżajska. Sztandar z Pułkiem przechodzi przez Węgry do Francji. Obecnie znajduje się w Instytucie Generała Sikorskiego w Londynie.

Barwa: otok złoty (od 1927 r.). Po zmotoryzowaniu Pułku w 1937 r. czarne berety. Proporczyki na lancach zielono-zółte z białą wypustką w środku.

1 Pułk Kawalerii Korpusu Ochrony Pogranicza

Święto pułkowe: nie miał.

Garnizon: od połowy maja 1939 r. rejon Zduńskiej Woli.

Sztandar pułkowy: Pułk sztandaru nie posiadał.

Barwa: otok granatowy. Proporczyki na lancach granatowo-zielone.

HISTORIA DYWIZJONÓW ARTYLERII KONNEJ 1914 - 1939 [4]

Bateria Artylerii Konnej Legionów Polskich

Dowódca: por. Edmund Knoll-Kownacki.

Formowanie: półbateria 23.07. 1915 r., bateria (4 dział) wrzesień 1915 r. Kowel.

Podległość: I Brygada Legionów Polskich.

Zakończenie istnienia: jako baterii Artylerii Konnej - początek czerwca 1916 r. przeorganizowana na baterię lekką, wcielona do 1 Pułku Artylerii Legionów.

Dywizjon Artylerii Konnej

I Korpusu Polskiego w Rosji

Dowódca: ppłk Władysław Obuch-Woszczatyński.

Formowanie: Dowództwo Dywizjonu luty 1918 r., - Bobrujsk; 1 bateria (4 dział), dowódca kpt. Leon Dunin-Wolski, 3. 02. 1918 r. Rynia potem Bobrujsk. 2 bateria (4 dział), dowódca - kpt. Witold Majewski, I pluton luty 1918 r., Rynia potem Bircza i Proskurnia; dowództwo baterii i II pluton, luty 1918 r., Bobrujsk. 3 bateria (4 dział), dowódca - kpt. Włodzimierz Arwaniti, dowództwo baterii i I pluton, marzec 1918 r., Bobrujsk. II pluton formowany od 15. 01. 1918 r. w Antoninach na Podolu przybył z 2 Pułku Ułanów w końcu kwietnia 1918 r. do Korpusu w rejonie Słucka.

Podległość: Dywizja Kawalerii I Korpusu Polskiego.

Zakończenie istnienia: Dywizjon został rozformowany po kapitulacji Korpusu w czerwcu 1918 r. Żołnierze na przełomie czerwca i lipca odjechali transportami kolejowymi do Kraju.

Bateria Artylerii Konnej II Korpusu Polskiego

Dowódca: por. inż. Jan Radwan.

Formowanie: koniec listopada 1917 r. Bidawińce.

Podległość: Polski Dywizjon Kawalerii przy 8 Armii Rosyjskiej od 1. 01. 1918 r. Polski Pułk Jazdy przy 8 Armii, od 1. 02. 1918 r. Dywizje Ułanów.

Zakończenie istnienia: Stiepańce pod Kaniowem 12. 05. 1918 r.

Dywizjon Artylerii Konnej III Korpusu Polskiego

Dowódca: płk Juliusz Rómmel.

Formowanie: Związkiem Dywizjonu był pluton Artylerii Konnej sformowany w ramach "Oddziału Kijowskiego" po zdobyciu dwóch dział konno - górskich w czasie walk w Kijowie 20 - 24. 01. 1918 r. Dalsze formowanie odbywało się stopniowo, w czasie marszu zgrupowania oddziałów III Korpusu z rejonu Kijowa do rejonu Winnicy. W ten sposób sformowane zostały: 1 bateria (4 działa), dowódca: podkapitan Bohdan Krzyżanowski, powstała z rozwinięcia plutonu Artylerii Konnej "Oddziału Kijowskiego". 2 bateria (4 działa), dowódca: płk Edward Skrutkowski (z-ca d-cy), złożona z polskich żołnierzy 3 Brygady Artylerii gwardii rosyjskiej. 3 bateria (4 działa), dowódca: kpt. Włodzimierz Rómmel, bateria składała się w większości z ochotników i partyzantów oraz zdobycznych dział i koni. Organizacja jej została zakończona 10. 04. 1918 r.

Podległość: Dowództwo Dywizjonu było połączone z Dowództwem "Oddziału Kijowskiego", przeorganizowanego i przemianowanego następnie na Samodzielną Lekką Brygadę III Korpusu Polskiego. Z dniem 10. 04. 1918 r. wchodząc w skład Brygady Dywizjon otrzymał nazwę "Samodzielny Dywizjon Artylerii Konnej".

Zakończenie istnienia: 10. 06. 1918 r. po kapitulacji zgrupowania pododdziałów III Korpusu Polskiego w rejonie Winnicy.

Artyleria Konna 1918 - 1939 r.

Wspólne cechy: Święto: 3 sierpnia. Tradycje: przykazania, marsz wprowadzony 9. 12. 1919 r., odznaka broni ustanowiona 20. 05. 1922 r. Barwy: czarna i amarantowa, zastąpiona szkarłatną w 1927 r. Uzbrojenie baterii: 4 działa.

Dowództwo Artylerii Konnej

Dowódca: ppłk Leon Dunin-Wolski.

Czas istnienia: 30. 07. 1919 - 15. 03. 1920 r.

Podległe jednostki: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 Dywizjon Artylerii Konnej i bateria zapasowa.

Dowództwo Artylerii Konnej

Grupy Operacyjnej Jazdy

Dowódca: ppłk Leon Dunin-Wolski.

Czas istnienia: 7. 07. - 15. 08. 1920 r.

Podległe jednostki: Dowództwo 2 Dywizjonu (2 i 3 bateria), 1 bateria 3 Dywizjonu, Dowództwo 4 Dywizjonu (1 i 2 bateria), 1 bateria 4 Dywizjonu i 2 bateria 6 Dywizjonu.

1 Pułk Artylerii Konnej

Dowódca: ppłk Leon Dunin-Wolski.

Czas istnienia: 18. 04. - 10. 10. 1921 r.

Podległe jednostki: 1, 2, 5 Dywizjon i kadra 1 Pułku Artylerii Konnej.

Miejsce postoju: Warszawa.

2 Pułk Artylerii Konnej

Dowódca: ppłk Witold Poray-Kuczewski.

Czas istnienia: 18. 04. - 10. 10. 1921 r.

Podległe jednostki: 3, 6, 8 i 9 Dywizjon i kadra 2 Pułku Artylerii Konnej.

Miejsce postoju: Lwów.

3 Pułk Artylerii Konnej

Dowódca: ppłk Witold Majewski.

Czas istnienia: 18. 04. - 10. 10. 1921 r.

Podległe jednostki: 4 i 7 Dywizjon i kadra 3 Pułku Artylerii Konnej.

Miejsce postoju: Poznań.

Dowództwo Artylerii Konnej 1 Dywizji Kawalerii

Dowódca: płk Witold Majewski do wiosny 1927 r., płk Rudolf Niemira do rozwiązania.

Czas istnienia: 1. 06. 1924 - kwiecień 1929 r.

Podległe jednostki: 4 i 8 (przemianowany na 14) Dywizjon.

Miejsce postoju: Białystok.

Dowództwo Artylerii Konnej 2 Dywizji Kawalerii

Dowódca: płk Leon Dunin-Wolski.

Czas istnienia: 1. 06. 1924 - kwiecień 1929 r.

Podległe jednostki: 1 i 2 Dywizjon.

Miejsce postoju: Warszawa.

Dowództwo Artylerii Konnej 3 Dywizji Kawalerii

Dowódca: płk Konstanty Adamowski do 1926 r., płk Oskar

Pustówka do rozwiązania.

Czas istnienia: 1. 06. 1924 - kwiecień 1929 r.

Podległe jednostki: 7 i 11 Dywizjon.

Miejsce postoju: Poznań.

Dowództwo Artylerii Konnej 4 Dywizji Kawalerii

Dowódca: płk Antoni Heinrich.

Czas istnienia: 1. 06. 1924 - kwiecień 1929 r.

Podległe jednostki: 10 i 13 Dywizjon.

Miejsce postoju: Lwów.

1 Dywizjon Artylerii Konnej im. Gen. Józefa Bema

Święto Dywizjonu: 19 marzec.

Dowódca: ppłk Leon Dunin-Wolski 25. 02. 1919 - luty 1920 r., kpt. Leon Hożman mirza Sulkiewicz luty - listopad 1920 r.

Formowanie: Pluton Artylerii Konnej 1 Pułku Ułanów Krechowieckich, listopad 1918 r. Warszawa. Przemianowany 18. 12. 1918 r. na Dowództwo, 1 pluton 1 baterii. Dowództwo Dywizjonu 25. 02. 1919 r. Warszawa. 2 bateria 26. 02. 1919 r. Warszawa, przemianowana 30. 07. 1919 r. na 1 baterię 2 Dywizjonu. Nowo sformowana 30. 07. 1919 r. Warszawa. 3 bateria 20. 09. 1919 r. Warszawa - odeszła 6. 12. 1919 r. do 6 Dywizjonu, nowo sformowana 10. 07. 1920 r. w Górze Kalwarii.

1920 - 1939 r.

Dowódca: mjr (ppłk) inż. Władysław Surmacki listopad 1920 r. - maj 1926 r.

p.o. d-cy mjr Leon Hożman mirza Sulkiewicz maj - sierpień 1926 r.

ppłk (płk) dypl. Antoni Durski-Trzaska sierpień 1926 - 1929 r.

ppłk dypl. Stefan Brzeszczyński 1929 - 1932 r.

ppłk dypl. Stefan Czerwiński 1932 - 1937 r.

ppłk Władysław Kaliszek 1937 - 1939 r.

ppłk Tadeusz Pietsch 1939 r.

Formowanie: 3 bateria odeszła 14. 04. 1922 r. do 10 Dywizjonu. Nowo sformowana w październiku 1922 r. Góra Kalwaria - odeszła w maju 1924 r. do 12 Dywizjonu. Nowo sformowana październik 1924 r. Warszawa. 4 bateria przybyła w 1937 r. z 12 Dywizjonu (dawna 3 bateria).

Garnizon: Warszawa i Góra Kalwaria (bateriami), od 1923 r. Warszawa.

Podległość: 1 Pułk Artylerii Konnej do 1921 r., 1 Brygada Jazdy do 1923 r., 1 Brygada Kawalerii do 1924 r., 2 Dywizja Kawalerii do 1938 r., od 1938 r. Mazowiecka Brygada Kawalerii.

Sztandar Dywizjonu: zatwierdzony zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polski z dnia 24 listopada 1937 r. Opis: na lewej stronie płatu umieszczone są : wizerunek Matki Boskiej Ostrobramskiej, wizerunek św. Barbary, herb Warszawy, odznaka pamiątkowa Artylerii Konnej oraz napisy: Wilno, Ostrołęka, Wolica Sniatycka i Kuźmice.

Działania bojowe we wrześniu 1939 r.

Dowódca: ppłk Tadeusz Pietsch

Działania bojowe: Dywizjon, na odcinku osłony Mazowieckiej Brygady Kawalerii, Krzynowłoga Mała - Ulatowo, 1.09. Walki odwrotowe: od Krzynowłogi Małej do boju pod Dobrem i Głębozcycami 2-11.09. 1 bateria Leśnogóra 12.09., 2 bateria Suchowola 24.09., Aleksandrów i Górecko Kościelne 25-26.09., 3 bateria Krasnobród 23.09., Broszki 26.09., 4 bateria Suchowola 24.09., Aleksandrów i Górecko Kościelne 25-26.09.

Podległość: Mazowiecka Brygada Kawalerii.

Zakończenie istnienia: 1 bateria pod Leśnogórą 12.09.,

Dowództwo Dywizjonu 2 i 4 bateria pod Tereszpól - Kukielki 27.09., 3 bateria pod Władypolem 27.09.

2 Dywizjon Artylerii Konnej
im. Gen. Józefa Sowińskiego

Święto Dywizjonu: 1 września.

Dowódca: mjr (ppłk) Edward Robakiewicz od 1.08.1919 r.

Formowanie: 1 bateria 30.07.1919 r. na froncie rejon Kipiacki w Małopolsce Wschodniej, po przemianowaniu 2 bateria 1 Dywizjonu. Dowództwo Dywizjonu 1.09.1919 r. Ciechanów. 2 bateria 1.09.1919 r. Ciechanów. 3 bateria 10.07.1920 r. Warszawa.

1920 - 1939 r.

Dowódca: ppłk Edward Robakiewicz do 1928 r.

ppłk Tadeusz Bogdanowicz 1928 - 1.09.1931 r.

ppłk Adam Sawczyński 1.09.1931 - 15.10.1934 r.

ppłk dypl. Jerzy Zawisza 15.10.1934 - 1937 r.

ppłk dypl. Marian Jasiński 1937 - 1938 r.

ppłk Jan Kamiński od 1938 r.

Formowanie: 3 bateria rozformowana 22.04.1921 r. celem uzupełnienia 1 i 2 baterii. Nowo sformowana 1.09.1923r. Dubno.

Garnizon: Dubno.

Podległość: 1 Pułk Artylerii Konnej do 1921 r., 2 Brygada Jazdy do 1923 r., 2 Brygada Kawalerii (przemianowana na 2 Samodzielną Brygadę Kawalerii) do 1929 r., Brygada Kawalerii "Brody" do 1937 r., od 1937 r. Wołyńska Brygada Kawalerii.

Sztandar Dywizjonu: zatwierdzony zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polski z dnia 11 stycznia 1938 r. Opis: na lewej stronie płatu umieszczone są: wizerunek Matki Boskiej Ostrobramskiej, wizerunek św. Barbary, herb Wołynia, odznaka pamiątkowa Artylerii Konnej oraz napisy: Cyców, Ciechanów, Jakimowska Słoboda, Lida.

Działania bojowe we wrześniu 1939 r.

Dowódca: ppłk Jan Kamiński

Działania bojowe: Dywizjon na odcinku osłony Wołyńskiej Brygady Kawalerii w rejonie Mokra - Mieszno. Bój na polanie Mokra I, II, III 1.09.

Odwrót: walki pod Łodzią 6.09., Wola Cyrusowa. Dowództwo Dywizjonu, 1 i 3 bateria bój pod Mińskiem Mazowieckim 13.09., 1 bateria obrona Warszawy 16-27.09., Dowództwo Dywizjonu i 3 bateria Jacnia 23.09.

Podległość: Wołyńska Brygada Kawalerii. Po boju pod Jacnią Kresowa II Brygada Kawalerii w składzie Grupy Operacyjnej Kawalerii gen. bryg. Władysława Andersa.

Zakończenie istnienia: 2 bateria pod Wolą Cyrusową 8.09., Dowództwo Dywizjonu i 3 bateria pod Jacnią 23.09, część jako szwadron konny Kresowej II Brygady pod Dernakami 26.09., 1 bateria (2 działa) Warszawa 27.09.

3 Lubelski Dywizjon Artylerii Konnej im. płk Włodzimierza Potockiego

Święto Dywizjonu: 4 maja.

Dowódca: mjr Stefan Trzebiński od sierpnia 1919 r.

Formowanie: 1 bateria 1918 r. Lublin - przemianowana na 3 baterię w końcu grudnia 1918 r. przemianowana na 1 baterię 3 Dywizjonu w sierpniu 1919 r. "Wołyńska Konna Bateria" marzec 1919 r. Luboml - przemianowana na 2 baterię 3 Dywizjonu. Dowództwo Dywizjonu sierpień 1919 r. Hrubieszów, 3 bateria lipiec 1920 r. Lwów.

1920 - 1939 r.

Dowódca: ppłk Sfetan Trzebiński do lipca 1927 r.

ppłk Fryderyk Homl lipiec 1927 - maj 1929 r.

ppłk Jan Filipowicz czerwiec 1929 - 1934 r.

ppłk dypl. Aleksander Kędzior. 1934 - 1936 r.

ppłk dypl. Tadeusz Popławski luty 1936 - kwiecień 1939r.

ppłk Józef Droba od kwietnia 1939 r.

Garnizon: Wilno i Werki (bateriami), od wiosny 1935 r. Podbrodzie.

Podległość: 2 Pułk Artylerii Konnej do 1921 r., 3 Brygada Jazdy do 1923 r., 3 Brygada Kawalerii do 1924 r., 3 Samodzielna Brygada Kawalerii do 1929 r., Brygada Kawalerii "Wilno" do 1937 r. Od 1937 r. Wileńska Brygada Kawalerii.

Sztandar Dywizjonu: zatwierdzony zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polski z dnia 2 kwietnia 1938 r.

Opis: na lewej stronie płatu umieszczone są: wizerunek Matki Boskiej Ostrobramskiej, wizerunek św. Barbary, herb Lublina, odznaka pamiątkowa Artylerii Konnej oraz napisy: Korostyczew, Ozierna, Łaszczów i Korosten, Kadłuska, Zasław, Artasów, Komarów.

Działania bojowe we wrześniu 1939 r.

Dowódca: ppłk Józef Droba.

Działania bojowe: Dywizjon, Lasy Łubień 3-6.09., Dowództwo, 1 i 3 bateria, walki odwrotowe: Sulejów - Lasy Przysucha - Jędrzejów - Kozienice 6-8.09., przedmoście pod Świerzem Górnym i przeprawa przez Wisłę 8/9.09., 2 bateria z 23 Pułkiem Ułanów: Przedbórz 6.09., Przysucha 9.09., 1 i 3 bateria na stanowiskach na wschodnim brzegu Wisły pod Maciejowicami 9-13.09. Walki w rejonie Otwocka i Miedzeszyna 18-19.09.

Podległość: Wileńska Brygada Kawalerii.

Zakończenie istnienia: Dowództwo Dywizjonu po przekroczeniu Wisły 9.09., 2 bateria w rejonie Przysucha 9.09., 1 i 3 bateria pod Miedzeszynem 19.09.

4 Dywizjon Artylerii Konnej

Święto: 24 maja.

Dowódca: mjr (ppłk) Witold Poray-Kuczewski czerwiec 1919 - maj 1920 r.,

kpt. Michał Belina-Prażmowski maj 1920 - 27.08.1920 r.

mjr Jan Dunin-Wasowicz od 27.08.1920 r.

Formowanie: "Szwadron odsieczny Lwowa" przemianowany na 5 konną baterię odsieczny Lwowa" 7.04.1919 r., Warszawa

- przemianowana na 1 baterię 4 Dywizjonu 26.05.1919 r. Kraków. Dowództwo Dywizjonu czerwiec 1919 r. Kraków, 2 bateria 12.07.1919 r. Kraków, 3 bateria początek lipca 1920 r. Poznań - włączona jako uzupełnienie do 1 baterii 15.07.1920 r. Zamość. Nowo sformowana 11.08.1920 r. Poznań.

1920 - 1939 r.

Dowódca: mjr (ppik) inż. Franciszek Wardein 1921 - maj 1926 r.

ppik Witold Poray-Kuczewski maj 1926 - 1927 r.

ppik Jan Dunin-Wasowicz 1927 - lipiec 1932 r.

ppik dypl. Henryk Romiszowski 1932 - 14 luty 1936 r.

ppik Klaudiusz Reder 14 luty 1936 - 8 lipiec 1938 r.

ppik Ludwik Krok od 8 lipca 1938 r.

Formowanie: 3 bateria odchodzi do 11 Dywizjonu w czerwcu 1924 r. Nowo sformowana w lipcu 1924 r.

Garnizon: Suwałki.

Podległość: 3 Pułk Artylerii Konnej do 1921 r., 4 Brygada Jazdy do 1923 r., 4 Brygada Kawalerii do 1924 r., 1 Dywizja Kawalerii do 1929 r., Brygada Kawalerii "Suwałki" do 1937 r. Od 1937 r. Suwalska Brygada Kawalerii.

Sztandar Dywizjonu: zatwierdzony zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polski z dnia 28 stycznia 1938 r. Opis: na lewej stronie płatu umieszczone są: wizerunek Matki Boskiej Ostrobramskiej, wizerunek św. Barbary, herb Płocka, odznaka pamiatkowa Artylerii Konnej oraz napisy: Antonów, Rohozno, Płock, Kryłów, Kilikijów.

Działania bojowe we wrześniu 1939 r.

Dowódca: ppik Ludwik Krok.

Działania bojowe: Dywizjon na odcinku osłony Suwalskiej Brygady Kawalerii, Augustów 1-4.09., marsz z brygadą do rejonu Zambrowa 4-8.09. 1 bateria, Mężenin nad Narwią 8.09. Dywizjon bez 1 baterii Czerwony Bór 9.09., Bychacze 10.09., Zambrów 11.09., (3 bateria), Kamień

12.09., Dąbrowa Wielka 12.09. (3 bateria). Dywizjon
Olszewo 13/14.09., nad Wieprzem (Kijany) 29.09. (3 ba-
teria), Serokomla 2-4.10., Wola Gułowska 4-5.10., 1 ba-
teria Adamów 5.10.
Podległość: Suwalska Brygada Kawalerii.
Zakończenie istnienia: Dywizjon 6.10 w rejonie Woli
Gułowskiej.

5 Dywizjon Artylerii Konnej

Święto Dywizjonu: 16 czerwca

Dowódca: kpt. (mjr) Józef Klukowski 30.07.1919r. - paź-
dziernik 1920 r.

mjr Gustaw Kiwerski od października 1920 r.

Formowanie: Samodzielna bateria 8 Pułku Artylerii Polo-
wej listopad 1918 r. Warszawa - przemianowana na 1
baterię 5 Dywizjonu czerwiec 1919 r. Staszów. Pluton
Artylerii Konnej Oddziału rtm. Jaworskiego styczeń 1919
r. na froncie wołyńskim - rozwinięty w baterię 20
lutego 1919 r. Torczyn. Przemianowana i przeorgani-
zowana na 2 baterię 5 Dywizjonu sierpień 1919 r. Staszów.
"Bateria alarmowa obrony Warszawy" sierpień 1920 r.
Góra Kalwaria - przemianowana na 3 baterię 5 Dywizjonu
1.10.1920 r. Góra Kalwaria.

1920 - 1939 r.

Dowódca: mjr Gustaw Kiwerski do 1922 r.

ppłk Alojzy Szuster 1922 - 1927 r.

ppłk Leonard Lubański 1927 - 1931 r.

ppłk Ludomir Kryński 1931 - 1935 r.

ppłk Karol Pasternak 1935 - 1939 r.

ppłk Jan Witowski od 1939 r.

Garnizon: Kraków od 1921 r., Oświęcim od wiosny 1939 r.

Podległość: 1 Pułk Artylerii Konnej do 1921 r., 5 Bry-
gada Jazdy do 1923 r., Brygada Kawalerii do 1924 r. 5
Samodzielna Brygada Kawalerii do 1929 r., Brygada Kawa-
lerii "Kraków" do 1937 r. Od 1937 r. Krakowska Brygada

Kawalerii.

Sztandar Dywizjonu: zatwierdzony zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polski z dnia 25 marca 1938 r.
Opis: na lewej stronie płatu umieszczone są: wizerunek Matki Boskiej Częstochowskiej, wizerunek św. Barbary, herb Krakowa, odznaka pamiątkowa Artylerii Konnej oraz napisy: Torczyn, Równe, Antoniów, Kilikijów.

Działania bojowe we wrześniu 1939 r.

Dowódca: ppłk Jan Witowski.

Działania bojowe: Dywizjon na odcinku osłony Krakowskiej Brygady Kawalerii, Kamińskie Młyny - Ligota Woźnicka - Woźniki 1-2.09. Dywizjon bez 1 baterii, walki odwrotowe: Pradła 3.09., Rokitno 3-4.09., Sobowice nad Nidą 5.09., Wiślica 6.09., przeprawa pod Baranowem 9.09., natarcie na Tarnogród 15-16.09., natarcie na Panków (las Tarnawatka) 19-20.09. 1 bateria, walki odwrotowe z 8 Pułkiem Ułanów: Szczekociny 3.09., Brzegi nad Nidą 4.09., obrona przeprawy pod Solcem 7.09., obrona Wisły pod Annopolem 12-14.09., Krasnystaw 18-19.09., Czartowiec 20-21.09., Jacnia 22-23.09.

Podległość: Krakowska Brygada Kawalerii.

Zakończenie istnienia: Dywizjon bez 1 baterii 19-20.09., pod Pankowem, 1 bateria pod Jacnią 22-23.09.

6 Dywizjon Artylerii Konnej im. Gen. Romana Sołtyka

Święto Dywizjonu: 13 sierpnia

Dowódca: kpt. Michał Belina-Prażmowski 6 grudnia 1919 - maj 1920 r.

mjr Karol Czichowski od czerwca 1920 r.

Formowanie: Dowództwo Dywizjonu (częściowo) 6.12.1919r. Góra Kalwarii, ukończono czerwiec 1920 r. Lwów, 2 bateria 6.12.1919 r. Góra Kalwarii, 3 bateria czerwiec 1920 r. Lwów.

1920 - 1939 r.

Dowódca: mjr Karol Czichowski do lutego 1921 r.
ppłk Stefan Maleszewski luty 1921 - czerwiec 1927 r.
mjr (ppłk, płk) Leon Hożman mirza Sulkiewicz czerwiec 1927 r - czerwiec 1934 r.
ppłk Zygmunt Karasiński czerwiec 1934 - 1937 r.
ppłk dypl. Stanisław Podkowiński 1937 - październik 1938 r.

mjr Wacław Cypryszewski w.z. p.o.d-cy październik 1938 - 27.08.1939 r.

ppłk dr Stanisław Pochopień od 27.08.1939 r.

Garnizon: Lwów, od 1924 r. Stanisławów.

Podległość: 2 Pułk Artylerii Konnej do 1921 r., 6 Brygada Jazdy do 1923 r., 6 Brygada Kawalerii do 1924 r., 6 Samodzielna Brygada Kawalerii do 1929 r., Brygada Kawalerii "Stanisławów" do 1937 r. Od 1937 r. Podolska Brygada Kawalerii.

Sztandar Dywizjonu: zatwierdzony zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polski z dnia 2 listopada 1937 r.

Opis: na lewej stronie płatu umieszczone są: wizerunek Matki Boskiej Częstochowskiej, wizerunek św. Barbary, herb Radziechowa, odznaka pamiątkowa Artylerii Konnej oraz napisy: Radziechów, Komarów, Artasów, Korosteń.

Działania bojowe we wrześniu 1939 r.

Dowódca: ppłk dr Stanisław Pochopień do 10.09.

kpt. Rudolf Joch do końca istnienia.

Działania bojowe: odwrót Uniejów - Gostków 9-10.09., przeprawa przez Bzurę 16/17.09., walki w Puszczy Kampinoskiej 17.09. Dowództwo Dywizjonu, 2 i 3 bateria, walki w Puszczy Kampinoskiej 18.09., obrona Warszawy (odcinek Czerniaków) 21-27.09.

Podległość: Podolska Brygada Kawalerii.

Zakończenie istnienia: 1 bateria 17-18.09., Puszcza Kampinowska, 2 bateria bez plutonu 20.09. Młociny, Dowództwo Dywizjonu, pluton 2 baterii i 3 bateria 27.09. Warszawa

7 Wielkopolski Dywizjon Artylerii Konnej

Święto Dywizjonu: 2 czerwca.

Dowódca: ppłk Witold Majewski od 16.03.1919 r.

Formowanie: Dowództwo Dywizjonu, 1 i 2 bateria 16.03.1919 r. 3 bateria 13.04.1919 r. Poznań.

1920 - 1939 r.

Dowódca: ppłk Witold Majewski do kwietnia 1921 r.

mjr Stanisław Turski kwiecień 1921 - maj 1922 r.

mjr dr Włodzimierz Dembiński maj 1922 - maj 1924 r.

mjr (ppłk, płk) Zygmunt Łakiński maj 1924 - czerwiec 1934 r.

ppłk dypl. Mikołaj Łapicki czerwiec 1934 - listopad 1936 r.

ppłk dypl. Andrzej Czerwiński listopad 1936 - październik 1938 r.

ppłk Ludwik Sawicki od października 1938 r.

Formowanie: 3 bateria odchodzi 11.04.1922 r. do 10 Dywizjonu - ponownie sformowana w październiku 1922 r. Poznań. Odchodzi 2.08.1924 r. do 11 Dywizjonu. Ostatecznie sformowana w lutym 1925 r. Poznań.

Garnizon: Poznań.

Podległość: 3 Pułk Artylerii Konnej do 1921 r., 7 Brygada Jazdy do 1923 r., 7 Brygada Kawalerii do 1924 r. 3 Dywizja Kawalerii do 1929 r., Brygada Kawalerii "Poznań" do 1937 r. Od 1937 r. Wielkopolska Brygada Kawalerii.

Sztandar Dywizjonu: zatwierdzony zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polski z dnia 24 listopada 1937 r.

Opis: na lewej stronie płatu umieszczone są: wizerunek Matki Boskiej Częstochowskiej, wizerunek św. Barbary, herb Poznania, odznaka pamiątkowa Artylerii Konnej oraz napisy: Mińsk, Bobrujsk, Maliń, Kijów, Radziwiłłów.

Działania bojowe we wrześniu 1939 r.

Dowódca: ppłk Ludwik Sawicki.

Działania bojowe: Dywizjon na odcinku osłony Wielkopolskiej Brygady Kawalerii "Srem" 1-3.09. Odwrót: forsowanie Bzury w rejonie Soboty 9-10.09., natarcie na Główno 10-11.09., przeprawa pod Brochowem 14-16.09., Walki w Puszczy Kampinoskiej: Sieraków 18.09., Łomianki 19/20.09., Obrona Warszawy (odcinek południowy) 21-27.09.

Podległość: Wielkopolska Brygada Kawalerii.

Zakończenie istnienia: Dywizjon 27.09. Warszawa.

8 Dywizjon Artylerii Konnej

(przemianowany na 9 Dywizjon w 1921 r.)

Święto Dywizjonu: 12 października

Dowódca: ppłk Artur Burl 20.07.-12.10.1920 r.

por. Stanisław Zarczewski p.o. d-cy od 12.10.1920 r.

Formowanie: Dowództwo Dywizjonu, 1 i 2 bateria 20.07. 1920 r. Góra Kalwaria, 3 bateria sierpień 1920 r. Poznań.

1920 - 1939 r.

Dowódca: por. Stanisław Zarczewski p.o.d-cy do końca 1920 r.

mjr (ppłk) Jan Dunin-Wasowicz styczeń 1921 - listopad 1922 r.

mjr Włodzimierz Gronowski p.o.d-cy grudzień 1922 - listopad 1923 r.

ppłk Jan Dunin-Wasowicz listopad 1923 -1927 r.

ppłk dypl Rudolf Jagielski 1927 - 1928 r.

ppłk Wacław Szalewicz 1928 - 1933 r.

ppłk Zygmunt Fischer 1933 - 1936 r.

ppłk Zygmunt Lewandowski 1936 - 1938 r.

ppłk Tadeusz Rohoziński od jesieni 1938 r.

Formowanie: Dywizjon przemianowany na 9 Dywizjon w

czerwcu 1921 r. Mława, 4 bateria sformowana w 1937 r. Baranowicze.

Garnizon: Baranowicze.

Podległość: 2 Pułk Artylerii Konnej do 1921 r., 9 Brygada Jazdy do 1923 r., 9 Brygada Kawalerii do 1924 r., 9 Samodzielna Brygada Kawalerii do 1929 r., Brygada Kawalerii "Baranowicze" do 1937 r. Od 1937 r. Nowogródzka Brygada Kawalerii.

Sztandar Dywizjonu: zatwierdzony zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polski z dnia 11 stycznia 1938 r.

Opis: na lewej stronie płatu umieszczone są: wizerunek Matki Boskiej Ostrobramskiej, wizerunek św. Barbary, herb Ziemi Nowogródzkiej, odznaka pamiątkowa Artylerii Konnej oraz napisy: Krasnogórska, Warszawa, Rudnia Baranowicka, Morozowicze.

Działania bojowe we wrześniu 1939 r.

Dowódca: ppłk Tadeusz Rohoziński.

Działania bojowe: Dywizjon na odcinku osłony Nowogródzkiej Brygady Kawalerii w rejonie Lidzbark -Działowo 1-3.09., 2 i 3 bateria działania na Mławę 3.09. Dywizjon na przedmościu Płocka 5-6.09., natarcie na Mińsk Mazowiecki 13.09., marsz w Grupie Operacyjnej Kawalerii gen. bryg. Władysława Andersa, bój pod Krasnobrodem 22.09. (bez 2 baterii) marsz na Broszki 26.09., Chłipie 26/27.09.

Podległość: Nowogródzka Brygada Kawalerii.

Zakończenie istnienia: Dywizjon (bez 2 baterii) 27.09. w rejonie Chłipie - Władypol, 2 bateria 22.09. pod Krasnobrodem..

9 Dywizjon Artylerii Konnej

(przemianowany na 8 Dywizjon w 1921 r.)

(przemianowany na 14 Dywizjon w 1927 r.)

Święto Dywizjonu: 12 lipca

Dowódca: ppłk Czesław Tabortowski od 15.07.1920 r.

Formowanie: Batalion "Krakusów" czerwiec 1920 r. - przemianowany na 1 baterię 9 Dywizjonu 4.08.1920 r. Góra Kalwaria. Dowództwo Dywizjonu, 15.07.1920 r., Góra Kalwaria.

1920 - 1939 r.

Dowódca: ppłk Czesław Taborkowski do czerwca 1921 r.
kpt. (mjr) Stefan Dowbór czerwiec 1921 - kwiecień 1922 r.
ppłk Witold Majewski kwiecień 1922 - czerwiec 1924 r.
ppłk Adam Sielicki czerwiec 1924 - 1926 r.
ppłk Ludwik Krok 1926 - 1927 r.
ppłk Brunon Romiszewski 1927 - 1931 r.
ppłk Włodzimierz Arwaniti 1931 - 1935 r.
ppłk Jan Kijowski 1935 - 1938 r.
ppłk dypl. Tadeusz Zyborski od 1938 r.

Formowanie: Dywizjon; 1 bateria odchodzi 27.04.1922 r. do 10 Dywizjonu - nowo sformowana w 1922 r., Białystok, 2 bateria sformowana w listopadzie 1920 r. pod Przeworskiem - odchodzi w maju 1924 r. do 12 Dywizjonu. Nowo sformowana w 1924 r. Białystok, 3 bateria sformowana w listopadzie 1920 r. pod Przeworskiem - rozformowana w 1924 r., Białystok. Odtworzona po przemianowaniu 2 baterii 12 Dywizjonu 1937 r. Ostrołęka.

Garnizon: Przeworsk do maja 1921 r., Białystok. Od 1937 r. 3 bateria Ostrołęka.

Podległość: 2 Pułk Artylerii Konnej do 1921 r., 8 Brygada Jazdy do 1923 r., 8 Brygada Kawalerii do 1924 r., 1 Dywizja Kawalerii do 1929 r., Brygada Kawalerii "Białystok" do 1937 r. Od 1937 r. Podlaska Brygada Kawalerii.

Sztandar Dywizjonu: zatwierdzony zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polski z dnia 24 listopada 1937 r.

Opis: na lewej stronie płatu umieszczone są: wizerunek Matki Boskiej Kodeńskiej, wizerunek św. Barbary, odznaka pamiątkowa Artylerii Konnej oraz napis: Warszawa.

Działania bojowe we wrześniu 1939 r.

Dowódca: ppłk dypl. Tadeusz Zyboriski.

Działania bojowe: Dywizjon na odcinku osłony Podlaskiej Brygady Kawalerii "Stawiski" 1-5.09., wypad na Kowalewo - Prostki 4.09. Odwrót: Ostrów Mazowiecka, 8-9.09., Brok (2 bateria) 09.09., Przeździecko - Dmochy 11.09., Domanowo 13.09., 1 bateria (2 działa) Krzywda 3-4.09., 1 działo z obsługą w obronie Westerplatte 1-7.09.

Podległość: Podlaska Brygada Kawalerii.

Zakończenie istnienia: Dywizjon po walkach w rejonie Domanowa 13.09. Część dowództwa, 1 i 3 bateria jako konny oddział Podlaskiej Brygady. W czasie boju pod Krzywdą 1 bateria odzyskuje 2 działa. Kapitulacja 7.10. w rejonie leśniczówki Ofiara.

10 Dywizjon Artylerii Konnej

Święto Dywizjonu: 15 września

Dowódca: ppłk Witold Poray-Kuczewski 1922 - 1924 r.

ppłk Henryk Kreiss 1924 - 1925 r.

ppłk Gustaw Trzos 1925 - 1929 r.

ppłk Tadeusz Sheybal 1929 - 1932 r.

ppłk Jan Woźniakowski 1932 - 1937 r.

Formowanie: Dowództwo Dywizjonu 1.04.1922 r., Jarosław. 1 bateria przybyła z 7 dywizjonu (3 bateria) 11.04.1922 r. Jarosław, 2 bateria przybyła z 1 Dywizjonu (3 bateria) 14.04.1922 r. Jarosław, 3 bateria przybyła z 9 Dywizjonu (1 bateria) 22.04.1922 r. Jarosław.

Podległość: 10 Brygada Jazdy do 1923 r., 10 Brygada Kawalerii do 1924 r., 4 Dywizja Kawalerii do 1929 r., 10 Brygada Kawalerii do 1937 r.

Garnizon: Jarosław, od 1932 r. Rzeszów.

Zakończenie istnienia: Dywizjon został rozformowany w marcu 1937 r. 1 i 2 bateria odchodzą do 11 Dywizjonu, 3 bateria odchodzi do 13 Dywizjonu.

11 Dywizjon Artylerii Konnej

Święto Dywizjonu: 8 czerwca

Dowódca: mjr (ppłk, płk) dr Włodzimierz Dembiński maj 1924 - czerwiec 1934 r.

ppłk dypl. Konstanty Ważyński czerwiec 1934 - grudzień 1936 r.

ppłk Władysław Bednarski grudzień 1936 - grudzień 1937 r.

ppłk Antoni Wereszczyński grudzień 1937 - listopad 1938 r.

ppłk Władysław Szwed od listopada 1938 r.

Formowanie: Dowództwo 22.04.1924 r. Bydgoszcz. 1 bateria przybyła z 4 Dywizjonu (3 bateria) 8.06.1924 r. Bydgoszcz, 2 bateria przybyła z 7 Dywizjonu (3 bateria) 2.06.1924 r. Bydgoszcz, 3 bateria przybyła z 10 Dywizjonu (1 bateria) marzec 1937 r. Bydgoszcz, 4 bateria przybyła z 10 Dywizjonu (2 bateria) marzec 1937 r. Bydgoszcz.

Garnizon: Bydgoszcz.

Podległość: 3 Dywizja Kawalerii do 1929 r., Brygada Kawalerii "Toruń" do 1936 r., Brygada Kawalerii "Bydgoszcz" do 1937 r. Od 1937 r. Pomorska Brygada Kawalerii.

Sztandar Dywizjonu: zatwierdzony zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polski z dnia 10 grudnia 1937 r.

Opis: na lewej stronie płatu umieszczone są: wizerunek Matki Boskiej Ostrobramskiej, wizerunek św. Barbary, herb Koronowa, odznaka pamiątkowa Artylerii Konnej oraz napisy: Bydgoszcz, Płock, Antonów (dotyczą tradycji bojowej 1 i 2 baterii).

Działania bojowe we wrześniu 1939 r.

Dowódca: ppłk Władysław Szwed.

Działania bojowe: Dowództwo dywizjonu, 1 i 4 bateria: odwrót z Pomorza, Topolno 5.09., na przedmościu Bydgoszczy 4-5.09. Odwrót w składzie Zgrupowania Kawalerii płk dypl. Jerzego Jastrzębskiego: Wartkowice 10.09..

Parzenczew 11-12.09., Kościelne Kaszewy 14.09., Luszyn
- Podczachy 16.09., Budy Stare (Radziwiłłów) 17.09.
Część Dowództwa i 4 bateria: walki pod Łomiankami
22.09. 2 bateria: odcinek osłony 18 Pułk Ułanów
Pomorskich, pozycje: Szenfield - Angowice - Nowy Dwór,
Pawłowo Racławki, Sternowo - Lotyń 1.09., odwrót w
rejonie Rytła nad Brdą 2.09., Bramka i Bukowiec 3.09. 3
bateria w składzie Oddziału Wydzielonego w rejonie
Kościerzyny.
Podległość: Pomorska Brygada Kawalerii.
Zakończenie istnienia: Dowództwo dywizjonu, 1 i 4
bateria w rejonie Budy Stare 17.09. Część Dowództwa i 4
bateria pod Łomiankami 22.09. 2 bateria pod Bukowcem
3.09. 3 bateria w marszu z Kościerzyny do Wierzchucina
1/2. 09.

12 Dywizjon Artylerii Konnej

Święto Dywizjonu: 26 maja.

Dowódca: ppłk Andrzej Zagrojski 10.05.1924- maj 1929 r.

ppłk Wojciech Stachowicz maj 1929 - 1935 r.

ppłk Władysław Kaliszek 1935 - 1937 r.

Formowanie: Na koncentracji pod Rembertowem. Dowództwo

Dywizjonu 10.05.1924 r. 1 bateria przybyła z 1 Dywiz-
jonu (3 bateria) maj 1924 r. 2 bateria przybyła z 8
Dywizjonu (2 bateria) maj 1924 r.

Garnizon: Ostrołęka.

Podległość: 2 Dywizja Kawalerii.

Zakończenie istnienia: Dywizjon został rozwiązany
31.03.1937 r.

13 Dywizjon Artylerii Konnej

Święto Dywizjonu: 7 czerwca.

Dowódca: mjr Zdzisław Latawiec 1.05.1924-lipiec 1926 r.

ppłk Aleksander Hertel lipiec 1926 - 1931 r.

ppłk dypl. Stanisław Sokołowski 1931 - lipiec 1936 r.

ppłk Hieronim Suszczyński lipiec 1936 - lipiec 1939 r.
ppłk Janusz Grzesło od lipca 1939 r.

Formowanie: Dowództwo Dywizjonu maj 1924 r. Lwów. 1 bateria przybyła z 5 Dywizjonu (2 bateria) 7.06.1924 r. Lwów, 2 bateria przybyła z 10 Dywizjonu (3 bateria) 8.07.1924 r. Lwów, 3 bateria sformowana 12.03.1925 r. Lwów. 4 bateria sformowana w 1937 r. Kamionka Strumiłowa.

Garnizon: Lwów 1924 - 1929 r., Kamionka Strumiłowa 1929 - 1938 r. Brody: 3 i 4 bateria od maja 1938 r., Dowództwo Dywizjonu, 1 i 2 bateria od maja 1939 r.

Podległość: 4 Dywizja Kawalerii do 1929 r., Brygada Kawalerii "Stanisławów" do końca 1936 r., Brygada Kawalerii "Brody" do 1937 r. Od 1937 r. Kresowa Brygada Kawalerii.

Sztandar Dywizjonu: zatwierdzony zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polski z dnia 24 listopada 1937 r.

Opis: na lewej stronie płatu umieszczone są: wizerunek Matki Boskiej Częstochowskiej, wizerunek św. Barbary, herb Kamionki Strumiłowej, odznaka pamiątkowa Artylerii Konnej oraz napisy: Lwów, Torczyn, Rohaczew, Chodorów (napisy dotyczą tradycji bojowej 1 i 2 baterii).

Działania bojowe we wrześniu 1939 r.

Dowódca: ppłk Janusz Grzesło..

Działania bojowe: Dywizjon na odcinku osłony Kresowej Brygady Kawalerii nad Wartą 2-4.09. Odwrót: Glinno 5.09., stanowiska nad Nerem 6.09., pod Aleksandrowem 7.09., Dywizjon bez 3 baterii w Zgrupowaniu Kawalerii płk dypl. Wacława Płonki: rejon Skierniewic 8.09., 1 bateria Milanówek 10.09., rejon Otwocka (3 działa) 12.09., Krasnobród (1 dział) 22.09., 2 bateria: Mszczonów 10.09., 3 bateria w Zgrupowaniu Kawalerii płk dypl. Andrzeja Kunachowicza nad rzeką Mrogą 8.09., 4 bateria obrona Warszawy 11-27.09.

Podległość: Kresowa Brygada Kawalerii.

Zakończenie istnienia: 1 bateria w lasach koło Mościsk 28.09., 2 bateria w rejonie Mszczonowa 10.09., 3 ba-

teria pod Osuchowem 11.09. 4 bateria w Warszawie 27.09.

15 Bateria Artylerii Konnej

Dowódca: kpt Kazimierz Rakowski.

Formowanie: zmobilizowana przez 1 Dywizjon 24.08. 1939 r. Warszawa.

Działania bojowe: obrona przedmościa w Płocku 1-6.09., natarcie na Mińsk Mazowiecki 13.09., bój pod Jacnią 22-23.09.

Podległość: jednostka dyspozycyjna Naczelnego Wodza. Podporządkowana Nowogródzkiej Brygadzie Kawalerii od 6.09. Od 12.09 podporządkowana Wołyńskiej Brygadzie Kawalerii.

Zakończenie istnienia: po boju pod Jacnią 23.09.

Bateria Konna Obrony Warszawy

Dowódca: kpt Stanisław Kozik.

Formowanie: utworzona w składzie trzech plutonów z nadwyżek mobilizacyjnych 1 Dywizjonu 2.09.1939 r. Warszawa.

Działania bojowe: obrona Warszawy, 4 działa od 3-7.09 na stanowiskach przy moście Poniatowskiego i na Mokotowie. Od 8.09 2 działa zostają na Mokotowie, 2 działa przechodzą na Czerniaków. 2 działa od 3.09 do końca obrony na stanowiskach na Pradze (Saska Kępa).

Zakończenie istnienia: 27.09. po kapitulacji Warszawy.

Formacje Zapasowe Artylerii Konnej 1918 -1920

Bateria Zapasowa Artylerii Konnej

(przemianowana 25.02.1920 r. na Baterię Zapasową Artylerii Konnej Nr. 1)

Dowódca: kpt (mjr) Czesław Makowski 1.08.1919 - lipiec

1920 r.

kpt Karol Kolitscher lipiec 1920 - październik 1920 r.
por. Józef Szilaggi październik 1920 - 18 kwiecień
1921 r.

Czas istnienia: od 1.08.1919r. - jako Bateria Zapasowa
Artylerii Konnej. Od 25.02.1920 do 18 kwietnia 1921 r.
jako Bateria Zapasowa Artylerii Konnej Nr. 1.

Garnizon: Góra Kalwaria.

Uzupełnienia: dla 1, 2, 3, 4, 5, 6 Dywizjonu z Baterii
Zapasowej Artylerii Konnej. Dla 1, 2, 5, częściowo 8 i
9 Dywizjonu jako Bateria Zapasowa Artylerii Konnej Nr.1.

Bateria Zapasowa Artylerii Konnej Nr. 2

Dowódca: mjr Karol Czichowski do czerwca 1920 r.

Czas istnienia: 25.02.1920 - 18.04.1921 r.

Garnizon: Lwów, czasowo w sierpniu ewakuowano do
Poznania.

Uzupełnienia: dla 3 i 6 Dywizjonu.

Bateria Zapasowa Artylerii Konnej nr.3

Dowódca: mjr Stanisław Turski.

Czas istnienia: 25.02.1920 - 18.04.1921 r.

Garnizon: Poznań.

Uzupełnienia: dla 4, 7, częściowo 8 Dywizjonu.

Ośrodki Zapasowe zmobilizowane 30.08.1939 r.

Ośrodek Zapasowy Artylerii Konnej Nr.1

Dowódca: mjr Zygmunt Fischer.

Miejsce postoju: Mińsk Mazowiecki.

Uzupełnienia: dla 1, 4, 7, 11 i 14 Dywizjonu.

Ośrodek Zapasowy Artylerii Konnej Nr.2

Dowódca: mjr Witold Płotnicki.

Miejsce postoju: Zamość.

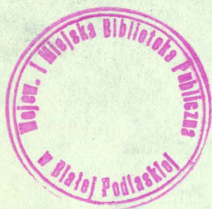
Uzupełnienia: dla 2, 6, i 13 Dywizjonu.

Ośrodek Zapasowy Artylerii Konnej Nr.3

Dowódca: ppłk Jan Połubnicki.

Miejsce postoju: Włodawa.

Uzupełnienia: dla 3, 5, i 9 Dywizjonu.

PRZYPISY:

1. Opracowano na podstawie:
 - a. H. Bagiński, Wojsko Polskie na Wschodzie, Warszawa, 1921 r.
 - b. P. Bauer, B. Polak, Lance do boju, Poznań, 1986.
 - c. K. Krzeczunowicz, Ułani Księcia Józefa, Londyn 1964 r.
 - d. Księga Jazdy Polskiej, Warszawa 1938 r.
 - e. J. Rómmel, Kawaleria Polska w roku 1920. Warszawa, 1934 r.
2. Opracowano na podstawie:
 - a. G. Cydzik, Ułani, ułani. Warszawa 1983 r.
 - b. A. J. Dąbrowski, Historia 10 Pułku Ułanów Litewskich. Londyn 1982 r.
 - c. W. Dziewanowski, Litewski, Dzieje Pułku, Warszawa, 1932 r.
 - d. A. Hławaty, Dzieje 6 Pułku Ułanów Kaniowskich. Londyn 1973.
 - e. Rodowody Pułków Jazdy Polskiej 1914 - 1947, pod redakcją K. Krzeczunowicza, Londyn 1983 r.
 - f. Wojsko Polskie 1939-1945, Barwa i broń. Warszawa 1984.
3. Na przełomie października i listopada 1939 r. w Muzeum w Kijowie była czynna wystawa "Trofea kampanii polsko-radzieckiej". Między innymi był eksponowany Sztandar 3 Pułku Ułanów Śląskich. Należy przypuszczać, że sztandary 8 Pułku Ułanów i 5 Pułku Strzelców Konnych również dostały się w ręce Rosjan. Wszystkie sztandary Krakowskiej Brygady Kawalerii zostały razem odesłane do Ośrodka Zapasowego. Przegląd Kawalerii Nr. 127, grudzień 1987 r. Londyn.
4. Opracowano na podstawie:
 - a. Leon Dunin-Wolski, Historia Pułków Artylerii Konnej, Londyn 1948 r.
 - b. Rodowody Artylerii Konnej Wojska Polskiego, pod redakcją ppłk Dypl. Jerzego Boguskiego, Londyn 1964.

WBP Biała Podl.
REGIONALIA

—
XI
—
Bar

Barczyński M.

Kawaleńa polska